

Štórski ŽELEZAR

LETO XXIV 1985

FEBRUAR Št. 2

GLASILO DELAVCEV DELOVNE ORGANIZACIJE ŽELEZARNE ŠTORE

Inventivna dejavnost v letu 1984

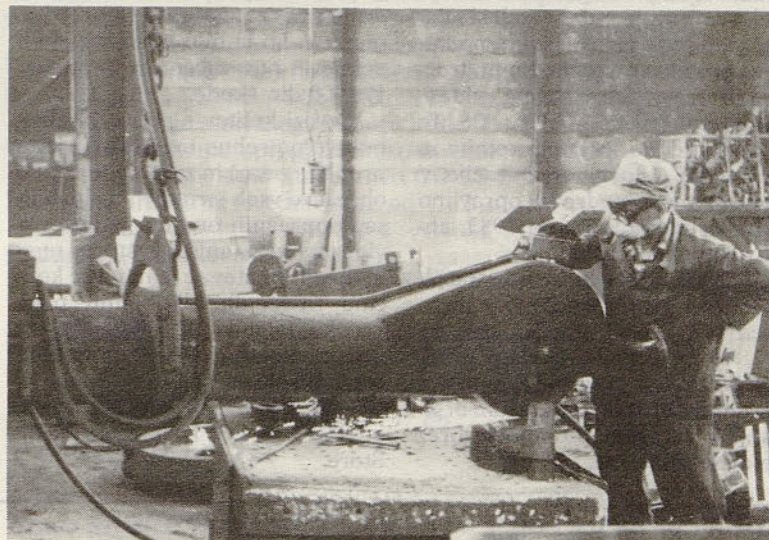
Inovatorji so v preteklem letu Železarni prihranili skoraj 220 milijonov dinarjev, za kar so prejeli 3 milijone posebnih plačil. Prijavljeno je bilo 148 novih predlogov, ki jih je posredovalo 158 predlagateljev. Od teh je 55 takih, ki so v lanskem letu prvič prijavi inovacijo.

Največ predlogov so prijavi delavci iz TOZD vzdrževanje (53 predlogov), s 27 predlogi jim sledijo delavci iz TOZD valjarna II in TOZD jeklarna (13 predlogov). Največ predlogov je bilo namenjenih za TOZD valjarna II (43, za TOZD jeklarna (25) in TOZD jeklovlek (25).

Največ je bilo prihranjeno v TOZD valjarna II (91 milijonov), v TOZD energetika (50 milijonov) in v TOZD livarna II (25 milijonov).

Med inovatorji je bilo lani največ KV delavcev (38,6 %), sledijo tisti s srednjo šolo (24,7 %) in VKV delavci (13,3 %).

Služba za inovacije
Gorazd TRATNIK, dipl. soc.

4. revija pevskih zborov iz OZD občine Celje

Dne 15. februarja ob 18. uri bo v Kulturnem domu v Štorah že 4. srečanje pevskih zborov iz delovnih organizacij občine Celje. To srečanje je posvečeno tudi slovenskemu kulturnemu prazniku 8. februarja. Pokrovitelja srečanja sta Občinski sindikalni svet Celje in TOZD elektro jeklarna Štore, organizatorja srečanja pa ZKO Celje in Komisija za kulturo in KOOSS Železarne Štore.

Po zagotovilih se bodo med ostalimi srečanja udeležili: Komorni zbor Kovinotehne, Mešani zbor Aero Celje, zbor Libele Celje, zbor AVTO Celje, MPŽ Železar in drugi. Sodelovanje navedenih pa tudi drugih zborov zagotavlja velik pevski dogodek v Štorah. Vsak zbor bo izvedel 4 pesmi; revija pa ni tekmovalnega značaja, kar velja še posebej poudariti. Dana je le možnost, da zbori pokažejo, kaj so se naučili v lanskem letu, zato upravičeno pričakujemo kvalitetne nastope.

Ljubitelje lepe pesmi vabimo, da pridejo in prisluhnejo melodijam izvajalcev – našim zborom.

Nastopajočim pa želimo, da bi se med nami v Štorah prijetno počutili ter svoj del programa kar najbolje izvedli.

Oci

Ob 90-letnici Plamena

Objavljamo daljši zapis o zgodovini delovne organizacije Plamen Krova, ki je skupaj z nami članica SOZD Slovenske železarne.

Zapis ob jubileju delovne organizacije Plamen objavljamo na straneh od 5 do 8.

Srečanje s starejšimi in bolnimi krajanji

Ko boste brali te vrstice, jih ne berite kot neko hvalo, temveč kot informacijo za pomoč, za še boljše in aktivnejše delo.

V naši krajevni skupnosti Štore je preko 600 krajanov starejših nad 60 let. Med njimi je precej obolenih, osamljenih – potrebnih kakršnekoli pomoči in obiska. Nekateri so tudi v domovih oskrbovancev in upokojencev.

Tako smo se že tretje leto odločili skupaj z: Aktivom invalidov, organizacijo Rdečega križa Štore in socialno komisijo pri krajevni skupnosti, da obiščemo vse tiste, za katere vemo, da so obiska potrebni in veseli.

Obiskali smo 105 krajanov, jim podarili skromno darilo s čestitko ter se z njimi pogovorili o potrebi po pomoči. Za darila je 50 % prispeval Aktiv invalidov Štore, ostalo pa Društvo invalidov Celje in Rdeči križ Štore.

Obiska so bili iskreno veseli, ugotovili pa smo, da živijo skromno, vendar še zadovoljivo.

V velikih primerih je dobro izražena soseska pomoč, pri nekaterih so v pomoč učenci osnovne šole Štore, nekateri pa so izjavili, da še zmorejo sami opraviti najnujnejše, zelo pa si želijo obiskov.

Nismo prepričani, da smo obiskali vse, ki so takega obiska potrebni, ali pa potrebujejo pomoč, zato naprošamo krajanje, da nas obvestijo, če kje ugotovijo ali pa poznajo take, ki bi bili potrebni obiska in še niso bili obiskani, da jim bomo lahko pomagali, kolikor bo pač mogoče.

Pomagajmo, dokler smo sposobni, saj ne vemo – kdaj bomo mi potrebni pomoči in bomo veseli, če nam bo kdo pomagal!

M. Lamut

PRILOGA ŠTORSKEGA ŽELEZARJA
**DOLGOROČNE
USMERITVE
ŽELEZARNE ŠTORE**

Poročilo službe splošnega zavarovanja v letu 1984

SSZ je tudi v letu 1984 opravljala prvenstveno naloge s področja varovanja družbenega premoženja v skladu z zakonskimi določili. Dodatno pa je SSZ sprejela naloge s področja Pravilnika o bolniškem redu, oziroma prvenstveno izvajanje kontrole bolniškega staleža na domu. SSZ pri svojem delu sodeluje s samoupravnimi organi in strokovnimi službami, ki v zadnjem času posvečajo vse več pozornosti tej problematiki. Povsem običajno je sodelovanje z organi za notranje zadeve. O svojem delu vodi služba več evidenc s primerljivimi podatki za pretekla obdobja. Na področju kršitev se vodi posebna evidenca (gl. prilogo) po TOZD in DS. Te podatke redno spremlja komite za SLO in DS delovne organizacije. V kolikor s tega področja opravimo delno primerjavo z letom 1983, lahko ugotovimo naslednje:

1. Skupno število kršitev (lažjih in hujših) je v porastu – 46 %, in to predvsem na račun lažjih kršitev.

2. Med lažjimi kršitvami prednjačijo predvsem kršitve zapuščenja dela med delovnim časom in gibanja v varovanem območju brez delovne izkaznice.

3. Število kršitev v zvezi z alkoholom ostaja na približno istem nivoju.

4. Število kaznivih dejanj (tatvine, vlomi) kaže že od prve polovice leta 1983 nenehen, sicer počasen trend rasti tako v raziskanih kot neraziskanih primerih. Skupno je bilo storjenih 74 kaznivih dejanj, od tega je raziskanih 49 primerov, 25 primerov pa je ostalo neraziskanih.

Vrednost predmetov, ki so bili vrnjeni DO, znaša 88.189,00 din, medtem ko je bilo v neraziskanih primerih povzročeno za približno 190.000 din škode.

V zvezi kršitev s področja alkohola je potrebno omeniti, da je ta problem pereč in zahteva posebno obdelavo vseh strokovnih služb in samoupravnih organov. Kljub navidezemu zmanjšanju števila ugotovljenih kršitev se je namreč količina zaseženih alkoholnih pijač krepko dvignila (32,6 %).

Opravljenih je bilo tudi 46 kontrol bolniškega staleža na domu, in sicer je 31 kontrol bilo naročenih od TOZD in DS, 15 pa s strani ZP Store.

Hoditi čez progo in mrežo v tovarno je prepovedano in smrtno nevarno

Za celotno DO je bilo v letu 1984 izdanih za službene oziroma privatne izhode 11.315 propustnic. Za te izhode je bilo porabljenih 24.410 ur.

Skupno je SSZ v letu 1984 zabeležila 227 zamudnikov.

Op.: V letu 1985 bo prikaz izdanih propustnic za službene in privatne izhode ločen.

Razen navedenega spada med pomembnejše naloge SSZ tudi zavarovanje raznih prireditvev, ki so v okviru DO ali pa tudi izven nje, vendar so na varovanem območju.

Tako so npr. delavci SSZ zavarovali prireditve pri Mlinarjevem Janezu, kakor tudi vse razstave, ki so bile v Kulturnem domu v Štorah.

V poročilu je prikazan le del vsega dela, ki ga opravlja SSZ. Ta del je prikazan podrobneje zaradi tega, ker ga je moč kolikor toliko statistično spremljati in primerjati s preteklim obdobjem.

Vodja SSZ
Steiner Andrej

Uspešni v tekmovanju množičnosti

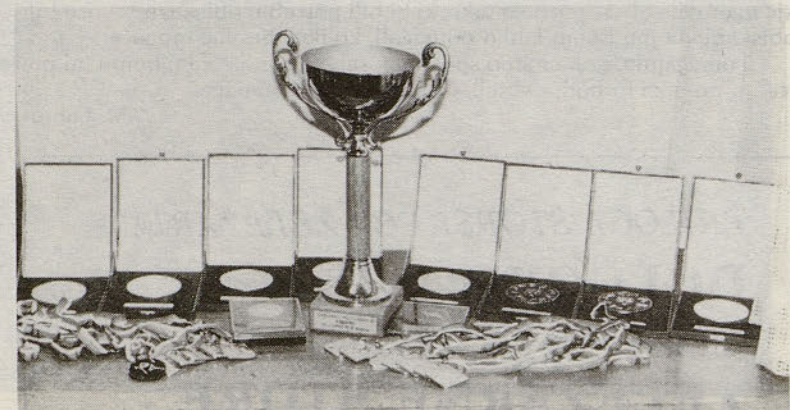
V veliki dvorani Narodnega doma v Celju je bila 11. januarja sklepna prireditev »Telesna kultura 84«, kjer se je zbralo okoli 300 najboljših celjskih športnikov in športnic ter predstavnikov posameznih delovnih organizacij, da prejmejo priznanja za dosežke na športnem in rekreativnem področju v lanskem letu.

Organizatorji, Telesnokulturna skupnost, Zveza telesnokulturnih organizacij in Novi Tednik Celje, so se odločili in pripravili enotno prireditev s podelitvijo priznanj najboljšim vrhunskim športnikom in športnicam, perspektivnim tekmovalcem in pa tistim, ki so se najbolj izkazali na sindikalnih športnih igrah, v množičnosti, kot tudi različnih ligah, občinskih prvenstvih ter posameznih tekmovanjih.

Ekipe Železarne Store in posamezniki že vrsto let redno sodelujejo na občinskih sindikalnih igrah in občinskih prvenstvih ter dosegajo dobre rezultate. Tako je bilo tudi v preteklem letu, kar dokazujejo rezultati in vrsta priznanj, ki so jih prejele naše ekipe in posamezniki na svečani prireditvi v Narodnem domu.

V nadaljevanju podajamo pregled najuspešnejših ekip in posameznikov iz Železarne Store, ki so na občinskih sindikalnih igrah dosegli najboljše rezultate in prejeli za to tudi primerna priznanja.

1. mesto veleslalom	moški ekipno
3. mesto veleslalom	ženske ekipno
1. mesto veleslalom	moški, ženske, starejši člani
1. mesto veleslalom	ženske posamezno – Kroflič

Vrsta priznanj za dosežene rezultate na občinskih sindikalnih igrah

3. mesto streljanje	moški ekipno
1. mesto streljanje	ženske ekipno
2. mesto veliki nogomet	
3. mesto kegljanje	ekipno, borbena
1. mesto kegljanje	moški, registrirani
3. mesto kegljanje	moški, registrirani – Klinar
3. mesto smučarski tek	moški posamezno – Bobnič
3. mesto smučarski tek	starejši člani pos. – Kavka
1. mesto mali nogomet, V. liga	

Usmeritev našega lanskega programa je bila vsekakor v dvigu množičnosti oz. vključevanju čim širšega kroga zaposlenih v najrazličnejše oblike športno rekreativne dejavnosti. V eni izmed prejšnjih števil našega glasila je bila podana ocena, iz katere izhaja, da smo bili v lanskem letu na tem področju dokaj uspešni in smo naš zastavljeni program praktično v celoti realizirali.

Da je bilo temu dejansko tako, dokazujejo tudi rezultati in priznanja, ki jih je Železarna Store prejela na zaključni prireditvi za doseženo prvo mesto med moškimi in drugo mesto med ženskami v točkovanju množičnosti med največjimi delovnimi kolektivi celjske občine.

Rezultati v mozičnosti – moški:

1. mesto ŽELEZARNA ŠTORE	4726 točk
2. mesto EMO	3927 točk
3. mesto AERO	2158 točk
4. mesto CINKARNA	196 točk
5. mesto INGRAD	142 točk
6. mesto KOVINOTEHNA	141 točk

Rezultati v množičnosti – ženske:

1. mesto EMO	543 točk
2. mesto ŽELEZARNA ŠTORE	514 točk
3. mesto AERO	290 točk
4. mesto CINKARNA	69 točk
5. mesto INGRAD	36 točk
6. mesto KOVINOTEHNA	26 točk

Doseženi rezultati na tem področju nam potrjujejo pravilno zastavljeno politiko našega delovanja, dajejo nam vzpodbudo, obenem pa nas vse skupaj zavezujejo za še uspešnejše delovanje na področju športno-rekreativne dejavnosti v Železarni Store, predvsem pa dvigu množičnosti, v letošnjem letu.

Komisija za šport in rekreacijo
pri Konferenci OO ZS ŽS

Sklepi 13. seje IO pri Konferenci OO ZS ŽŠ z dne 16. 1. 1985

1. Pri pregledu sklepov prejšnjih sej je bilo ugotovljeno, da so sklepi v glavnem realizirani. V fazi realizacije so naslednji sklepi:

a) Na osnovi informacije predstavnika strokovne službe izvršni odbor ugotavlja, da naloge glede sprejema samoupravnih aktov potekajo, da so le-ti v glavnem pripravljene za razpravo oz. obravnavo po samoupravnih delovnih skupinah. Pred tem bo opravljen sestanek komisije za uveljavljanje ZZD, kjer bo dogovorjen rokovnik, opravljeno pa bo tudi določeno usklajevanje.

Izvršni odbor vztraja na stališču, da se gradivo posreduje v razpravo takoj, tako da bo do sredine meseca februarja možno opraviti referendum.

Izvršni odbori OO ZS TOZD/DS so se dolžni v razprave aktivno vključevati s podajanjem utemeljenih predlogov in pripomb ter konkretnimi obrazložitvami.

b) Predstavniki KPO je podal poročilo o poteku priprav za sprejem Gospodarskega načrta za leto 1985, iz katerega izhaja, da je gradivo, kljub znanim težavam, pripravljeno do take mere, da bo komplet GN za leto 1985 lahko v kratkem posredovan v razprave in sprejem po posameznih delovnih sredinah. Dokončen dogovor v zvezi s tem in rokovnik sprejemanja bo sprejet na poslovodni konferenci.

Izvršni odbor vztraja na stališču, da mora GN za leto 1985 zagotavljati, ob boljših rezultatih in zmanjšanju stroškov na vseh nivojih, takšne osebne dohodke, ki bodo delavcem Železarne Štore omogočali normalno in dostojno življenje.

Izvršni odbor ponovno ugotavlja in opozarja, da planirana sredstva v načrtu Sklada skupne porabe v postavki »Dejavnost sindikata ŽŠ«, povečana v primerjavi z lanskoletnim planom za okoli 20 %, ne zagotavljajo v nobenem primeru uspešne realizacije zastavljenega programa Konference OO ZS ŽŠ in njenih organov z ozirom na zelo visoko inflacijo in minimalnim ostankom sredstev iz preteklega leta.

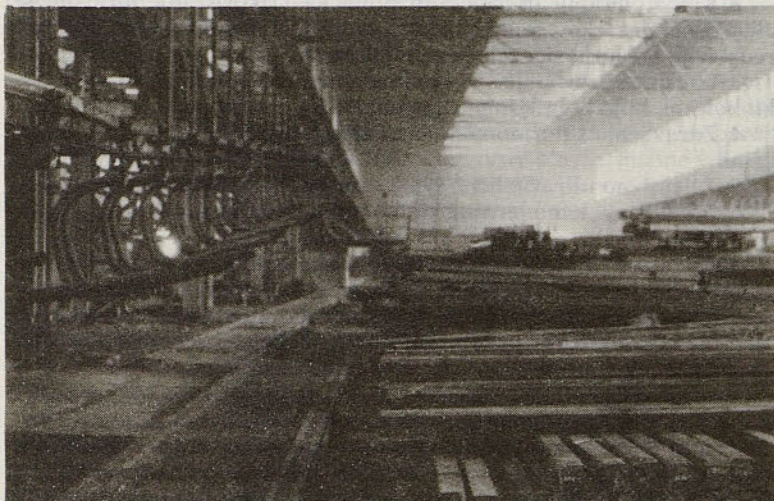
Kljub znanim težavam, ki nastopajo pri formiranju sklada skupne porabe in katerih se izvršni odbor zaveda, bo potrebno poiskati vse možnosti, da se za dejavnost sindikata le zagotovijo sredstva povečana za okoli 40 %, kar bo do neke mere, ob resnično stabilizacijskem obnašanju, zagotavljalo uspešno realizacijo sprejetih programov Konference OO ZS in njenih organov tako, kot je bil to primer do sedaj.

Izvršni odbori OO ZS TOZD/DS so se dolžni v razprave GN za leto 1985 aktivno vključevati in sodelovati s konkretnimi obrazložitvami ter podajanjem predlogov in pripomb.

c) V skladu s predhodnimi sklepi sta izvršna odbora OO ZS TOZD tovarna traktorjev in TOZD livarna II dolžna sklicati razširjene sestanke v zvezi s problematiko v teh delovnih sredinah.

2. Predstavniki KPO je izvršni odbor informiral o rezultatih poslovanja delovne organizacije v preteklem letu. Rezultati kažejo, da smo bili v preteklem letu dokaj uspešni, za kar so zaslužne praktično vse delovne sredine. Plan fizične proizvodnje je bil presežen, zastojev je bilo bistveno manj kot v preteklih letih. Tudi indeks produktivnosti (porabljen čas za izdelavo proizvoda) je dokaj ugoden, vendar so na tem področju še določene rezerve. Naše zaloge so pokrite skladno z inflacijskim gibanjem, na področju inventivne dejavnosti je prisoten določen dohodek. V TOZD livarna II in TT se pojavljajo izgube, ki pa bodo pokrite iz rezervnega sklada.

Ob obravnavi in sprejemu zaključnega računa, ki bo v kratkem posredovan v razpravo, so izvršni odbori OO ZS TOZD/DS dolžni podati politične ocene za vodje TOZD/DS.

Za valjanje pripravljene gredice v Valjarni II.

Da bi bile razprave o zaključnem računu kar najbolj uspešne in kvalitetne ter dosegle svoj namen, izvršni odbor predlaga, da strokovna služba posreduje preko našega Informatorja v posamezne delovne sredine tudi pisno oceno oz. obrazložitev, ki mora biti kar najbolj razumljiva za vse delavce.

3. Podana je bila informacija, da bo na poslovodni konferenci predložen osnutek sprememb sistema nagrajevanja v Železarne Štore.

Izvršni odbor sklone, da se o tem sprejmejo ustrezni zaključki oz. stališča na letni konferenci OO ZS Železarne Štore, ki naj bi bili obvezni za vse sredine.

4. Izvršni odbor je bil informiran o akcijah, ki potekajo na področju programa »Revizije zavarovalne dobe s povečanjem«. Dana je bila ugotovitev, da se je Železarne Štore v to področje aktivno vključila; posredovane so bile že določene analize, seveda pa bo potrebna v naslednjem obdobju široka akcija organizacij sindikata glede pravičnega informiranja delavcev v zvezi s tem, ko se bo konkretno odločalo in razpravljalo o možnostih ukinitve določenih beneficiranih delovnih mest na osnovi zagotovitve boljših delovnih pogojev.

Izvršni odbor je imenoval tovariša Ivana Kraglja kot stalnega člana v podkomisijo na nivoju SOZD, ki deluje na tem področju.

5. Na osnovi pisnih poročil in razprave članov izvršnega odbora je bilo ugotovljeno, da so bili letni članski sestanki OO ZS TOZD/DS opravljani v skladu s sprejetim rokovnikom in z zadovoljivo udeležbo.

Skupna ocena izvršnega odbora je, da so bili letni članski sestanki v glavnem kvalitetno opravljeni in so dosegli svoj namen.

6. Priprave na letno konferenco OO ZS Železarne Štore potekajo. Letna konferenca se izvede v času od 11. 2. do 15. 2. 1985.

7. Podana je bila informacija s sestanka Koordinacijskega odbora sindikata SOZD Slovenske železarne.

IZVRŠNI ODBOR PRI KONFERENCI
OO ZS ŽELEZARNE ŠTORE

Iz osnovnih organizacij sindikata

DELO SINDIKATA V MINULEM LETU V DS PRIPRAVA PROIZVODNJE

Delavci DS PP smo se sestali na letnem članskem sestanku OOZS DSPP 7. 12. 1984, kjer smo analizirali delo naše OO sindikata v minulem letu in sprejeli program dela OOZS DSPP za leto 1985. Sestanka se je udeležilo 42 delegatov, kar je 65 % zaposlenih v pripravi proizvodnje. Sestanku je prisostovala tov. Radaljac Darja, kot koordinator Občinskega sveta ZSS Celje in tov. BORŠIČ Jože, kot koordinator sindikalne konference DO ŽŠ.

Predsednik IO OOZS DSPP tov. Logar Zdravko je že v uvodnem delu svojega poročila poudaril, da bo ocena dosedanjega dela in ugotovitve, sprejeta na članskem sestanku, osnova za program dela v letu 1985, v katerega je treba vnesti tudi vse nerealizirane naloge iz leta 1984, posebno tiste, ki imajo kontinuirani značaj. IO tudi podpira pobudo za dopolnitev programa dela z nalogo, ki bi zagotovila pospeševanje inventivne dejavnosti v vseh sindikalnih skupinah na osnovi lastnih prizadevanj, v pričanju, da so kljub objektivnim težavam še rezerve pri izkoriščanju proizvodnih kapacitet, lastne produktivnosti, kakor tudi pri proizvodnji na kvalitetno-tehnološkem področju in pri odpravljanju subjektivnih vplivov v tehnološki disciplini.

IO je v minulem letu imel 9 rednih in 2 izredni seji z drugimi DPO v DSPP. Povprečna prisotnost članov IO je bila 85 %. IO je na teh sejah sprejel 24 sklepov in sproti kontroliral uresničevanje delovnega načrta ter podvzemal ukrepe za pravočasnost in pravilnost sindikalne akcije, kakor tudi za vse tekoče naloge, o čemer so bili naši člani, drugi sindikalni organi in širša javnost obveščeni sproti z zapisniki na oglasnih deskah in kompletnim pisnim gradivom, ki so ga dali v kroženje sindikalni poverjeniki, in iz poročila v Štorskem železarju, kakor tudi na sestankih sindikalnih skupin, ki so organizacijsko poistovetene s samoupravnimi delovnimi skupinami.

Iz zastavljenega programa dela in nalog za leto 1984 niso v celoti realizirane sledeče naloge:

– OPIS DEL IN NALOG

Predvideli smo, da bo realizirano do konca leta 1984, vendar je prišlo do zastoja v DS za kadre in splošne zadeve, kljub večkratni urgenci vodje DSPP.

– ŠTUDIJ DELA IN ČASA

Na področju makro in mikro organizacije še ni v celoti zaseden Oddelek za študij dela in časa. Zavedamo se, da brez kvalitetnih normativov oziroma standardov časa ni možno brezhrebno delovanje GEORGA sistema, kakor tudi postopnega prenosa tehnologije in stroškov na računalniško obdelavo.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Človek in psoriaza

Društvo psoriatikov SR Slovenije je bilo ustanovljeno 19. 1. 1979. Namen društva je uvesti enotno evidenco članov ter ob pomoči zdravstvenih in drugih ustanov in na strokovno utemeljen način obravnavati obolenje za psoriazo – jim pomagati. Po oceni je v SR Sloveniji psoriatikov okrog 30 do 40 tisoč, ali približno toliko kot sladkornih bolnikov. Glede na število obolelih domnevamo, da je v vsaki organizaciji združenega dela zaposlenih določeno število psoriatikov, zato želimo po petletnem delovanju razširiti svojo dejavnost in v širšo akcijo vključiti tudi organizacije združenega dela in delovne skupnosti. Ta namen želimo uresničiti v dveh fazah, in to:

1. V sodelovanju z zdravstvenimi ustanovami in zdravniki dermatologi želimo nuditi psoriatikom čim več strokovne pomoči v sodobnem načinu zdravljenja psoriaze, pomagati v okviru društva v raznih situacijah skupaj z okoljem, kjer delajo in živijo in jih tako čim dlje zadržati na delu kot enakovredne in družbi spoštovane oz. delovno uspešne sodelavce.

2. Nadaljevati delo naših usmeritev, predvideti boljšo organiziranost in večjo intenzivnost pri zdravljenju psoriaze. So in bodo primeri, ko posamezni bolniki potrebujejo specifično obravnavo in družbeno pomoč.

(Nadaljevanje s 3. strani)

– DELEGATSKI IN SAMOUPRAVNI SISTEM

Naloga za aktivnejše izvajanje delegatskega in samoupravnega sistema ima kontinuirani značaj. V letu 1983 je bil pogost pojav nesklepčnosti delegacij ZZZ in SIS, medtem ko so bile v letu 1984 vse seje delegacij sklepčne. Se nadalje pa moramo delati na neposredni okrepitevi interesa članov sindikalnih oz. samoupravnih skupin pri odločanju o vseh oblikah delegatskega in samoupravnega odločanja. IO ocenjuje, da so vsi samoupravni organi aktivno delovali in sprejemali odločitve skladno s stališči in predlogi sindikalnih skupin in organov OOZS DSPP. Kritična ocena je podana za nedelovnost naše SDK, saj odbor ni imel niti ene seje. Zato je potrebno v tem letu usmeriti akcijo za hitrejšo uveljavljanje SDK skladno s Pravilnikom o organiziranju in delovanju SDK.

– NNNP 84/85

V zvezi s tem je ostalo še nekaj nerealiziranih nalog, kot je akcija za POZARNO PREVENTIVO, Usposabljanje delavcev DS PP za naloge SLO in DS ter akcija za PREVENTIVNO IZVAJANJE VARNOSTNEGA NAČRTA DS PP. Ker so te akcije vezane na sodelovanje drugih delovnih skupnosti in organov, ki pokrivajo navedena področja, se je treba dogovoriti za nove termine za leto 1985.

– IDEJNO-POLITIČNO IZOBRAŽEVANJE

Tudi na tem področju smo bili premalo aktivni. Za enomesečno republiško sindikalno šolo nismo uspeli najti nadomestnega kandidata za tov. Povaleja Slavka, ki se omenjene šole zaradi delovnih dolžnosti ni mogel udeležiti, čeprav smo akcijo razširili na ZK in ZSM. Tov. Povalej je v mesecu decembru končal Obč. sindikalno šolo. Vse premalo smo se povezovali z mladinskim aktivom, ki je dejansko sestavni del naše OOZS. Nismo še zagotovili stalne programske in akcijske povezanosti, ki je nujna, saj izhaja uresničevanje njihovih interesov iz združenega dela in mora zato imeti sindikat enako skrb in odgovornost kot za vse ostale. Zato mora to postati stalna naloga sindikata.

Iz pregleda dosedanjega dela ugotavljamo, da smo ravnali po sprejeti programski zasnovi, čeprav nismo v celoti uresnili vseh načrtovanih nalog. Zavedati se moramo, da bo v prihodnje potrebno še več aktivnosti in odgovornosti vseh organov DPO, samoupravnih organov, vodstva DS in seveda nas vseh. V bodoče se moramo lotevati vseh nalog še bolj organizirano, zavestno in premišljeno. Iz razprave na poročila je bilo razvidno, da so delavci DSPP zadovoljni z delom in aktivnostmi IO OOZS z zagotovitvijo, da bodo še v bodoče pomagali IO pri uresničevanju zadanih nalog.

Koordinator Obč. sveta ZSS-Celje tov. Radaljac Darja je pozdravila vse prisotne. Na osnovi poročil in razprave je ocenila, da je vsebina in način dela naše osnovne organizacije sindikata pravilno usmerjena in da je informiranje dobro urejeno. Priporočila nam je, da sklepe 13. seje CK ZKJ prilagajamo našim lastnim potrebam, ko se bomo odločali v načinu dela naše organiziranosti in delovanja. Na ta način bodo tudi sklepi dosegli svoj namen. Zazelela nam je, da se naša sindikalna organizacija tudi v bodoče tako uveljavlja.

Tov. Boršič Jože je kot koordinator sindikalne konference DO ŽS pozdravil prisotne in poudaril, da je presenetljivo, da so v minulem letu bile vse seje delegacij sklepčne. To je korak naprej, prizadevati pa si moramo še za večjo aktivnost delegatov v bazi tako, da bodo delegati resnično zastopali neposredni interes neke delovne sredine.

Ob zaključku letnega sestanka je vodja DS PP, tov. Mackošek Marjan, navzočim predstavil vse nove sodelavce naše DO.

Član sveta za informiranje
POVALEJ Slavko

Temu vprašanju pa v preteklosti iz več razlogov, subjektivne in objektivne narave, ni bilo namenjeno dovolj pozornosti.

Zelimo, da bi psoriatiki v SR Sloveniji dobili čim bolj izčrpne podatke o psoriazi – luskavici in sodobnih načinih zdravljenja te bolezni ter o društvu psoriatikov Slovenije, ki organizira občasna predavanja in posvete o zdravljenju psoriaze.

V našem akcijskem programu društva, ki je bil sprejet na letošnji letni skupščini, smo si zadali sledeče naloge:

1. Utrditi vlogo društva – podružbljanja tako, da se pridobi čimveč članstva po posameznih teritorialnih področjih. Na teh področjih organizirati aktivne. Aktivom posredovati naloge. Zadolžiti člane za aktivno delo na svojem področju, v skladu z akcijskim programom.

2. Organizirati oblike in metode dela, da društvo pridobi družbeno vlogo, ki mu v družbi pripada. Ob tem pa najti oblike zbiranja finančnih sredstev za učinkovitejšo organizacijsko dejavnost.

3. Povezati se z zdravstvenimi skupnostmi, glede uveljavljanja zahtev klimatskega zdravljenja, nabave zdravil, oprostitev participacije, itd.

4. Popestriti je potrebno obveščanje: o problematiki, o delu, o težah in o zahtevah psoriatikov v celotni slovenski javnosti, kakor tudi ustrezne pristojne družbenopolitične organe. Zato bo potrebno zagotoviti redno izdajanje glasila, s članki pa se vključiti v druga glasila.

5. Z zdravstveno organizacijo Veli Lošinj, turistično organizacijo in KS urediti probleme v zvezi z zdravljenjem psoriatikov.

6. Aktivne po posameznih regijah organizirati tako, da bodo imeli svoj status in aktivni odnos pri razreševanju statusa bolnikov, nudili pomoč, sodelovali z zdravstvenimi in drugimi organizacijami, z namenom izhoda iz anonimnosti in uveljavljanja pravic iz zdravstvenega varstva.

7. Aktivneje sodelovati z organizacijami, ki vršijo znanstvene raziskave s področja psoriaze, na podlagi posebnega sporazuma.

8. Povezati se z drugimi društvi psoriatikov v Jugoslaviji in v tujini z namenom izmenjave izkušenj boljšega zdravljenja in poenotenja pravic in obveznosti iz naslova zdravljenja in določanja statusa bolnikov.

LUSKAVICA (PSORIASIS VULGARIS)

Je dokaj pogosta nenalezljiva, dedna kožna bolezen, za katero so značilna rdečkasta, z luskami pokrita kožna žarišča, ki se med sabo združujejo v večja in trajajo različno dolgo časa. Potek bolezni je običajno kroničen. Pri posameznih rasah je različno razširjena, pri Evropejcih se pojavlja v 1,5 od 2 %. Točni vzroki bolezni niso znani, zato je ne znamo z enkrat dokončno pozdraviti. Za nastanek oziroma izbruh bolezni so važni naslednji dejavniki:

1. Dednost – če ima eden od staršev luskavico, je do 30 % verjetnosti, da jo bodo imeli tudi otroci, če pa jo imata oba, je verjetnost do 60 %.

2. Dejavniki, ki bolezen lahko izzovejo pri tistih, ki nosijo skrito bolezen, so: različne poškodbe, druge bolezni (npr. angina), spremembe v ravnovesju žlez z notranjim izločanjem, težki duševni pretresi, itd.

Luskavica se redko pojavi pred tretjim letom starosti, prvi znaki so često opazni med šestim in osmim letom, največkrat pa se pojavi v ali po puberteti. Včasih nastane prvi izbruh šele v starosti. Rdečkaste in luskaste plosče na komolcih, kolenih ali križu so najpogostejša oblika bolezni. Lahko pa se razširijo, zlijejo med sabo, tako da postane rdeča, zadebeljena in luskasta koža celega telesa. Včasih otečejo tudi sklepi, drugič se pojavijo na koži še gnojni mehurčki. V takšnih primerih je tudi bolnik prizadet, ima vročino, je slabo pokreten. Taki primeri so na srečo redki. Bolezen pa lahko tudi izgine in ne pusti sledov ali brazgotin. Bolezen ni nalezljiva. Pri bolezni, ki je tako različna, je tudi nemogoče govoriti le o enem načinu zdravljenja. Vsakega bolnika je potrebno individualno obravnavati. V grobem lahko razdelimo zdravljenje luskavice na:

1. Splošne, nespecifične ukrepe – to je predvsem seznanjanje bolnika in njegove okolice z naravo bolezni, pomiritev bolnika, če ga je to spoznanje potrlo, odstranjevanje kroničnih vnetih procesov v organizmu, odvajanje alkohola, itd.

2. Klimatoterapija in bajleorehabilitacija – izkoriščanje zdravilnega vpliva sončnih žarkov, tople morske vode, določenih termalnih vod, kar predstavlja pri luskavici zelo važen del zdravljenja.

3. Lokalno zdravljenje – vsakodnevno mazanje z mazili, ki so za obliko bolezni, ki jo bolnik ima, najprimernejša.

4. Zdravljenje s hormonalnimi ali citostatičnimi tabletami in injekcijami.

5. Selektivno ultravijolično obsevanje in fotokemoterapija.

6. Zdravljenje z modernimi sintetičnimi derivati A vitamina.

7. Kombinacije različnih oblik zdravljenja.

Ne glede na to, katero obliko bolezni ima bolnik, ali se zdravi v bolnici ali doma in hodi le na ambulantne kontrolne preglede, bo k njegovemu zdravljenju bistveno prispevalo razumevanje njegove ožje okolice – družine in sorodnikov in prav tako širše okolice – sodelavcev, prijateljev in znancev.

Vsak, ki želi postati član društva psoriatikov SR Slovenije, naj pošlje pristopno izjavo z matičnimi podatki ter točnim naslovom tajnice društva – Marija Kolman, Visočice 3, 64290 Tržič. Članarina znaša letno 200,00 din in jo vsak lahko poravnava s splošno položnico, in to na naslov: Društvo psoriatikov SRS, Ljubljana, Lavričeva 4 a, št. žiro računa: 50102-678-77521.

Obravnavane inovacije

Komisija za gospodarjenje TOZD elektroplavž je na 4. redni seji dne 18. 12. 1984 pri obravnavi inovacije sprejela naslednje sklepe:

1. Inovacijski predlog tov. Ogradnja Janeza in Gražla Jarota iz DS investicije in razvoj ter tov. Stanojeviča Miloša iz TOZD Vzdrževanje št. 913, »Vsi na TH peči«, se sprejme. Avtorjem pripada eno posebno plačilo, za katero se izplača sedaj samo akontacija na osnovi prihrankov 2.038.332,00 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2b, ostali del pa šest let po realizaciji predloga.

2. Za inovacijo tov. Janžekoviča Srečka in Sedlarja Bojana iz TOZD elektroplavž št. 821, »Sprememba v izdelavi mrež za vibrosita«, se odobri izplačilo drugega posebnega plačila. Izračunano je bilo na osnovi povprečnih prihrankov 380.330,20 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2b.

3. Za inovacijo tov. Sedlarja Bojana in Janžekoviča Srečka iz TOZD elektroplavž št. 822, »Sprememba kvalitete rešetk na sinterni ponvi«, se odobri izplačilo drugega posebnega plačila. Izračunano je bilo na osnovi povprečnih prihrankov 448.618,50 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2b.

4. Inovacija tov. Pungarška Karla iz TOZD elektroplavž št. 520, »Izdelava spoja peči«, se odobri izplačilo tretjega posebnega plačila. Izračunano je bilo na osnovi povprečnih prihrankov 707.970,00 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2b.

Komisija za racionalizacije TOZD livarna I je na 4. redni seji dne 7. 11. 1984 sprejela naslednje sklepe:

1. Za inovacijo tov. Primca Petra, Majerja Jožeta in Čebularja Marjana iz TOZD energetika št. 801, »Rekonstrukcija pilotnih gorilnikov za žarilno peč Indag-Radlje«, se odobri izplačilo drugega posebnega plačila. Izračunano je bilo na osnovi povprečnih prihrankov 75.297,50 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2b.

2. Za inovacijo tov. Šlataua Jožeta iz TOZD livarna I št. 762, »Odprava pojačanja nog za kokilo Jegunovci«, se odobri izplačilo drugega posebnega plačila. Izračunano je bilo na osnovi povprečnih prihrankov 8.298,75 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2b.

3. Inovacijski predlog tov. Jazbeca Jožeta iz TOZD livarna I št. 1026, »Preureditev podaljškov«, se sprejme. Avtorju pripadajo tri posebna plačila s faktorjem ustvaritvene sposobnosti 2a.

4. Za inovacijo tov. Klepiča Djurota in Petra Antona iz TOZD livarna I št. 908, »Kalupni okvir iz I profila«, se odobri izplačilo prvega posebnega plačila. Izračunano je bilo na osnovi prihrankov 250.551,60 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2c.

Komisija za gospodarjenje TOZD vzdrževanje ja na 3. seji dne 13. 11. 1984 pri obravnavi inovacij sprejela naslednji sklep:

1. Za inovacijo tov. Pertinača Dragota iz TOZD vzdrževanje št. 727, »Nastavek za snemanje zobnikov s hidravličnim snemalcem«, se odobri izplačilo drugega posebnega plačila. Izračunano je bilo na osnovi povprečnih prihrankov 161.517,08 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2b.

Komisija za gospodarjenje TOZD jeklovlek je na 2. redni seji pri obravnavi inovacij sprejela naslednje sklepe:

1. Za inovacijo tov. Himmelreicha Branka in Urleba Ivana iz TOZD vzdrževanje št. 946, »Regulacija pretoka olja za mazanje ležajev brusilnega vretena BBI«, se odobri izplačilo prvega posebnega plačila. Izračunano je bilo na osnovi prihrankov 126.967,57 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2a.

2. Za inovacijo tov. Zorka Jožeta iz TOZD jeklovlek št. 598, »Ureditev prostora za protikorozijsko zaščito«, se odobri izplačilo drugega posebnega plačila. Izračunano je bilo na osnovi povprečnih prihrankov 95.676,00 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2b.

3. Za inovacijo tov. Hernausa Emila in Trafele Franca, ing. iz TOZD jeklovlek št. 689, »Povečana kapaciteta brušenja na BRD-60«, se odobri izplačilo drugega posebnega plačila. Izračunano je bilo na osnovi povprečnih prihrankov 3.213.632,02 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2a.

Služba za inovacije

Ob 90-letnici Plamena

DELOVNI KOLEKTIV SLOVENSKE ŽELEZARNE PLAMEN KROPA PRAZNUJE 90-LETNICO

V Kropi je 16. novembra 1894. leta 15 kovačev sklenilo ustanoviti »Prvo zadrugo za žebljarsko obrt in druge izdelke iz železa«. Po vseh pripravah, ki jih je izvedel pripravljalni odbor, je bil 1. maja 1895. leta prvi občni zbor. 2. maja 1895 je že začelo delati v zadrugi 47 delavcev. Običajno ob vsaki spominski svečanosti obudimo spomine in pregledamo prehojeno pot.

Začetki železarstva v Kropi in okolici segajo v prva stoletja srednjega veka. Rude iz oglja so pridobivali na Jelovici, na Vrečah pri Kamni gorici, na Pečeh pri Češnjici. Rudo so topili v talilnih pečeh na veter v neposredni bližini rudnikov. V začetku 14. stoletja pa so začeli postavljati fužine ob vodi. V pečeh, ki so jih imenovali slovenske peči, so pridobivali železo. V fužinah so v 24 urah izdelali do 750 kilogramov kovanega železa za proizvodnjo raznih žebeljev. Iz zgodovine železarstva je razvidno, da do leta 1500 ni bilo ugodnega razvoja fužinarstva. Po letu 1500 je nastalo povpraševanje po železarskih izdelkih. Naraslo je tudi število prebivalcev v Kropi. Cesar Ferdinand je 3. januarja 1550. leta izdal rudarsko postavo za Kropo, Kamno gorico in Kolnico. Fužinarji so dobili samoupravo s predpisi posameznih ustanov: fužinarjev, rudarjev, drvarjev, oglarjev, kovačev in žebjarjev. Fužine so bile skupna last fužinarjev. Oproščene so bile plačevanja nekaterih davkov in mitnin. Pravica uporabe plavža in velikega kladiva je bila razdeljena na dneve, katero je bilo mogoče prodati in podedovati.

Sredi 18. stoletja je pričele fužinarstvo nazadovati, ker je začelo primanjkovati rude in oglja zaradi izčrpanosti gozdov in zastarelosti proizvodnih sredstev ter nezainteresiranosti takratnih fužinarjev. Le baron Žiga Zois je leta 1780 postavil na Javorniku nove plavže. Fužine v Kropi in Kamni gorici so prenehale obratovati leta 1880. Le spodnja fužina v Kropi je obratovala z nekaj leti prej nabavljeno valjalnico za paličasto železo do 1895.

Propadanje železarstva in žebjarstva je najbolj prizadelo delavski razred v Kropi in Kamni gorici, čeprav so delavci: možje, žene in otroci od desetega leta starosti delali po 14 do 16 ur dnevno. Na trgu so se pojavili strojno izdelani žebliji, ki so v kratkem času izpodrinili nekatere vrste ročno izdelanih žebeljev. Obenem pa se je pojavilo na trgu cenejše rusko in švedsko železo.

Fužinarji – delodajalci so kljub krizi, ki je nastopila, obdržali svoje dohodke in živeli na račun bede žebjarjev. Delodajalci so bili obenem trgovci in gostilničarji. Zato so bili delavci od njih popolnoma odvisni in so jim lahko po mili volji krojili plače, obenem pa se je večala v trgovini zadolžitev za življenjske potrebe.

Delavci so bili razdeljeni v tri kategorije. Prva je delala na račun fužinarjev, v drugo so spadali »tavžentarji«, ki so delali pod vodstvom kovaških mojstrov in so bili plačani od tisoč žebeljev, v tretjo vrsto pomagачev pa so spadali otroci od 8. do 14. leta starosti. Njihov zaslužek je šel na račun staršev.

Fužinarji so delavcem vsiljevali pijačo in jih pri tem goljufali ter napeljevali v dolgove, katerih se niso mogli nikoli rešiti. Delavci so tako živeli vse življenje v suženjstvu. Dokler delavec ni odslužil dolga, ni smel zapustiti delovnega mesta. Vse to izkoriščanje in ponižanje človeka je strahotno vplivalo na delavski razred, obenem pa je netilo pri kroparskih delavcih odpor.

Ob primitivnem načinu proizvodnje je kroparski delavec skozi dolga stoletja služil izkoriščevalnemu razredu kot suženj. Nemški imperializem, ki je bil za tiste čase zelo napreden, je začel osvajati tudi druge dežele in se je bohotno razširil sredi 19. stoletja s svojim kapitalom proti jugu. Zato v tistem času lahko zasledimo ustanovitev Kranjske industrijske družbe (KID), ki je z avstrijskim meščanskim kapitalom pokupila zaradi tehnične revolucije 19. stoletja vse gorenjske fužine razen kroparskih, ki so imele premalo zaledja v rudnem bogastvu in vodnih silah, poleg tega pa so bile odročne od železnice, ki je že tekla po gorenjski ravnini. Takrat so pod kroparsko goro ostali delodajalci in delavci sami. Delodajalec ni več vzdržal tekme z nastalo industrijo, ki je strojno izdelovala svoje izdelke. Trg sam pa je bil prenasičen z inozemskimi izdelki.

Položaj delavcev se je v drugi polovici 19. stoletja stalno slabšal. Število brezposelnih je naraščalo in revščina se je stopnjevala. Žene in otroci in tudi delavci so v trumah hodili po okoliških vaseh in prinašali zvečer skromne darove od kmetov, s katerimi so za silo prehranjevali in obdržali pri življenju svoje družine. Mladina, sposobna za delo, se je začela izseljevati iz Kroepe v Trzič, na Jesenice in na Koroško. Povečala se je tudi umrljivost onemoglih delavcev, žena in otrok, kar nam povedo statistične številke, ki so zapisane v Kroniki Plamena. Leta 1850 je bilo v Kropi 1240 prebivalcev, 1880 še 1100, leta 1900 pa le še 780 prebivalcev.

Ob težkem socialnem položaju v Kropi in Kamni gorici je bilo od leta 1880 do 1890 več člankov v Slovenskem narodu in Slovencu, v katerih sta Ivan Murnik, tajnik Trgovinske zbornice in njegov nečak dr. Viktor Murnik pisala o bedi in prikazala težko stanje delavcev zaradi pomanjkanja dela ter opozarjala, da je revščina v Kropi dosegla vrhunec.

Skoraj polovica sposobnih za delo je bila brez dela, ki so vsak dan z solznimi očmi prosili za delo. Preživljali so se s prosjačenjem. Tudi do osemdeset jih je obiskalo dnevno eno vas in zvečer so se v trumah vračali domov. Ob skupnem položaju delavcev v Kropi in Kamni gorici je deželni predsednik baron Vinhler marca 1880. leta poslal Trgovinski zbornici pismo, v katerem je razložil stanje ter pozval na anketo, kakot rešiti vprašanje revščine v Kropi. Do ankete ni prišlo in socialno vprašanje bi bilo

(Nadaljevanje na 6. strani)

Programsko volilne konference po OO ZSMS

V naši delovni organizaciji imamo aktivnih 17 OO ZSMS. Med njimi so nekatere bolj, nekatere pa manj aktivne. Na koncu vsakega leta mladi po OO ZSMS iz vsake TOZD oz. DS izvedejo volilno-programsko konferenco. Na njih ocenjujejo delo v preteklem mandatnem obdobju in si zastavijo naloge za naprej.

Med OO ZSMS, ki so že izpeljale volilno-programske konference v mesecu decembru, so: TOZD jeklarna, TPOZD elektroplavž, TOZD transport, TOZD MO, TOZD valjarna II, DS PP, in DS EO. V teh OO so imeli tudi obširnejše kritične razprave za preteklo mandatno obdobje.

OO ZSMS TOZD valjarna II

Glede na delo v preteklem obdobju so mnenja, da je le-to zaživel na področju delovnih akcij, očiščevalnih akcij, premalo pa na področju družbeno-političnega dela. Da je le-to manjše, so mnenja, da ni krivda le na njihovi strani, ampak bi bilo potrebno več pomoči s strani sindikalne organizacije in ZK v TOZD. Preveč še prevladuje mnenje, da mladinska organizacija ni enakovredna ostalim, to je sindikatu in ZK. Menijo, da delo njihove OO ZSMS ne more potekati, če jim bodo ostali obračali hrbet. Zgleda, da se premalo zavedajo, da je mladinska organizacija prvi stik z družbeno-političnim delom in da iz nje rastejo člani tako za sindikat kot za ZK.

OO ZSMS TOZD mehanska obdelava

V razpravi na poročilo so poudarili, da je delo mladine v tem mandatnem obdobju precej zaživel, vendar je bila bolj aktivna na športnem področju. Potrebno pa bi bilo, da se vključujejo v delo samoupravnih organov in DPO. Dolžnost predsedstva je, da vzpodbuja mladino in le tako bodo vključeni v tok dogajanja. Tako lahko predstavijo probleme mladih ali trenutek stiske in kako naj bi se problemi reševali.

OO ZSMS TOZD EPA

Na poročilo so podali kritično oceno, in sicer pravijo, da so postali neaktivni v DPO, kar se opaža tudi v ZS in ZK, ne pa samo pri mladih. Pravijo tudi, da se vsi dobro zavedajo, kaj je njihova naloga, da pa nekako ne znajo pravilno pristopiti in nadaljevati vsaj tisto, kar je osnovna organizacija ZSMS dosegla že v preteklosti, ko so dobili dve plaketi za doseženo aktivno delo v OO. Pripomba je bila tudi na nikakršno informiranje iz OK ZSMS Celje, kar jih izredno moti. Sklicevanje se poteka preko vseh oglasnih desk v TOZD. Mladi so se dogovorili, da se bodo sedaj bolj udeleževali sej OO ZSMS in se tudi aktivno vključevali v razprave na vseh DPO v TOZD.

OO ZSMS TOZD transport

V razpravi na poročilo in program je bilo poudarjeno predvsem to, da inovacijska dejavnost med mladimi v TOZD, ki še vedno opravljajo svoje delo v oteženih pogojih, še ni prišla do pravega izraza, zato se morajo usmeriti tudi na to področje. Ob volitvah v samoupravne organe bi bilo treba dati poudarek večji zastopanosti mladih. Moralo bi biti večje sodelovanje med vsemi DPO v TOZD. Ena od nalog OO ZSMS bi naj bila tudi pridobivanje novih članov ZKJ, saj imajo nekaj mladincev, ki si to zaslužijo.

OO ZSMS DS PP

Zaključek razprave je temeljil na tesnejšem sodelovanju mladine s sindikatom in ZK ter drugimi samoupravnimi organi. Predvsem pa bi morali sami poskrbeti za večjo zainteresiranost med mladimi. To bodo dosegli, če ne bodo več sestanki suhoparni, temveč se bo na njih obravnavalo gradivo, ki jih bo zanimalo in o katerem bodo vsi seznanjeni. Dogovorili so se, da akcijskega in finančnega plana za naslednje obdobje ne bodo delali, ker je predvidena združitev vseh OO ZSMS in DS v eno, v posameznih DS pa bodo delovali mladinski odbori.

Iz teh razprav je razvidno, da so mladi dovolj kritično ocenili stanje v posameznih OO ZSMS. Koliko od vseh zastavljenih nalog in želj se bo uresničilo oz. izboljšalo, seveda ne vemo, toda prepričani smo, da le-te ne bodo pretežke in brez uspeha.

G. Rajko

(Nadaljevanje s 5. strani)

Ob 90-letnici Plamena

rešeno. Le občina je razdelila delavcem 1700 kilogramov moke in 500 goldinarjev kot pomoč okrajnega glavarstva iz Radovljice. Ker je delavcem in družinam grozila prisilna izselitev, so finančno pomoč porabili v glavnem za najemnino. Delavstvo se je zaradi navedenih razmer začelo zavedati svojega položaja. Stavkovni val, ki je pod vplivom delavskega izobraževalnega društva v Ljubljani zajel ljubljansko delavstvo, se je leta 1883 razširil tudi v Kropo. 4. junija so začeli stavkati žebjarji v Kropi. V tem težkem obdobju za obstoj in napredek fužin so kropski žebjarji ustanovili odbor, ki so ga imenovali Zveza kovaških mojstrov. Le-ta je 26. julija 1883. leta poslal Trgovinski zbornici v Ljubljano prošnjo za ustanovitev zadruga. V prošnji so prikazali, koliko dobička imajo prekupčevalci od zaslužka delavcev, s katerim bi lahko zadruga delala. Delavcem in žebjarjem so namreč ob navedenem času znižali plače od 4 na 3 goldinarje tedensko, nasprotno pa je prekupčevalcu ostalo od delavca tudi 3 goldinarje. Prvi člen pravil je predvideval, da lahko postane član zadruga vsak državljan. Pa tudi ostali osnutek pravil je bil za takratne čase in zavest delavcev zelo demokratičen, kar je bilo verjetno vzrok, da Trgovinska zbornica na vlogo sploh ni odgovorila in zato zadruga ni bila ustanovljena.

Razvoj v 19. stoletju, posebno v drugi polovici, jasno izpričuje tudi na območju kropske občine, da je razvoj nove liberalno kapitalistične družbe šel ob zrušitvi fevdalnega sistema vedno v določeno obliko razredne družbe izkoriščevalcev na eni strani ter izkoriščanih na drugi strani. Vse časopisne ugotovitve o bedi, trpljenju in umiranju delavcev, žena, mater, posebno pa mladine ter razpisi o anketah in predlogih so bili le tolažba za pomirjenje. Rešitev vprašanja zaposlenih delavcev v Kropi in Kamni gorici ter obstoj samih krajev pa je obvisel na ramah delovnih ljudi.

Leta 1894 so se začeli resno pripravljati za ustanovitev zadruga. Glavni organizatorji so bili: takratni župnik Franc Hönigman, Karel Pibrovac, Franc Solar in kropski rojak dr. Viktor Supan, ki je izdelal pravila zadruga in so bila sprejeta na ustanovnem sestanku 16. novembra 1894. leta. Po vseh pripravah pripravljalnega odbora je bil 1. maja 1895. leta prvi občni zbor. 2. maja 1895 je začelo delati v zadrugi 47 kovačev, žebjarjev. Ravnatelj zadruga je bil trgovsko izobražen Franc Solar.

Obratovanje zadruga se je začelo v vigencih, torej samo z ročnim delom. Delovni red v vigencih ni bil napisan, obstojal pa je nepisan red. Kovači so začeli z delom ob štirih zjutraj in delali do 18. ali 19. ure.

Premoroma zjutraj in opoldne so rekli med jedjo. Na ustanovnem sestanku je 16. 11. 1894. leta od 18 prisotnih podpisalo zapisnik le 15 kovačev, trije pa se na sestanku še niso mogli odločiti za število deležev, zato

zapisnika niso podpisali, čeravno so bili organizatorji sklica. To so bili Franc Zupan, dr. Viktor Zupan, ki je izdelal pravila zadruga in Valentin Solar, pozneje dolgoletni načelnik zadruga. Vsi trije so podpisali zapisnik 1. občnega zbora. Zato lahko sklepamo, da je 16. novembra 1894 18 mož sklenilo ustanoviti zadruga.

Razumljivo je, da so že v samem začetku nastopile finančne težave. Kranjska industrijska družba je kreditirala zadrugi 20.000 kilogramov železa, do konca leta pa je dolg narasel na sto tisoč kilogramov. Vodstvo zadruga je zaprosilo pri deželni vladi in trgovinski zbornici za pomoč, toda brez uspeha. Kljub težavam pa je zadruga prvo poslovno leto zaključila z uspehom. Imela je 64.643 goldinarjev prometa in 365 goldinarjev dobička. Ob koncu poslovnega leta je imela zadruga že 86 delavcev. Privatnih podjetnikov je bilo še šest. Med najmočnejšimi je bil Jurij Magušar s 44 delavci.

Združni pisar je že 1902. leta kritiziral predsednika nadzornega odbora Franca Hönigmana. Hönigman je na občnem zboru 25. 6. 1902 predlagal, ker je zvedel za kritiko, da se od treh uradnikov enega odpusti. Ker načelstvo ni upoštevalo njegovega predloga, je župnik Franc Hönigman 24. julija 1902. leta izstopil iz zadruga. Za izstop je pregovoril tudi sousstanovitelja, tedanjega načelnika zadruga Valentina Klinerja in župana Luka Hafnerja. Od Valentina Klinerja je prevzel dolžnosti načelnika Luka Kenda, 25. 9. 1904. leta pa Valentin Solar, ki je bil potem načelnik do 26. 1. 1919. leta. Zanimivo je, da je bil župnik Hönigman najbolj vnet spodbujevalec za ustanovitev zadruga, po izstopu pa je prepričeval zadrugnike, naj izstopijo iz zadruga, vendar je uspel le pri nekaterih. Z različnimi grožnjami je nagovarjal za izstop tudi Valentina Solarja, kar pa mu ni uspelo.

V prvih letih razvoja je privatni sektor skušal konkurirati zadrugi z namenom, da bi onemogočil nadaljnji razvoj zadruga. Slovenski narod je leta 1903 priobčil članek o ponarejenem letnem obračunu. Revizija pa je pokazala, da je bila zadruga aktivna in da je imela poleg rezervnega sklada še nekaj čistega dobička. Podobnih napadov je imela zadruga med razvojem še več in vse z namenom, da onemogočijo delavcem delo v zadrugi. Prvega maja leta 1904 so kamnogoriški kovači pod vplivom stavkajočih železarjev na Javorniku in Stari Savi pričeli s stavko, v katero so pritegnili še kovače iz Kroke. Stavka je bila meznega značaja in se je končala z uspehom za delavce 4. maja. Privatni podjetniki so bili prisiljeni s pogodbo plačevati delavce enotno. Največji uspeh stavke pa je bil v tem, da je večje število delavcev iz Kroke in Kamne gorice pristopilo k zadrugi. Število delavcev se je povečalo na 215 in do prve svetovne vojne naraslo na 240.

Poslovno leto 1905 je zadruga zaključila zelo uspešno, s precejšnjim zneskom čistega dobička.

(Nadaljevanje na 7. strani)

NA KRATKO O KULTURI

– Komisija za kulturo pri KOOSS Železarne Štore je sprejela svoj program in program društev za 1985. leto. Pri sprejetju delovnih programov je komisija ugotavljala kronično pomanjkanje sredstev za kulturo v Štoreh.

– Pihalni orkester Storskih železarjev gostuje s svojim novoletnim programom po Kozjanskem; tako je že nastopil v Slivnici; v programu ima še gostovanje na Ponikvi in Sentjurju pa tudi drugje.

– Mešani pevski zbor Železar je imel svoj občni zbor, na katerem je obravnaval delo v preteklem letu ter načrta delo za naprej. Izvoljeni so bili novi organi zbora. Občni zbor je sprejel med ostalim tudi stališče, da se mora rešiti status pevcev v Železarni Štore. Odločili so se tudi, da se iz zbora formira moški zbor, ki bi ob potrebah samostojno nastopal (na pogrebihi).

– Amatersko gledališče Železar Store gostuje z »Veselim berači« in otroško igrico »Užaljeni medvedek« po Kozjanskem. Bili so že v Slivnici, v načrtu pa imajo gostovanje v Sentjurju, Dobju, Vranskem, Bistrici ob Sotli in drugje. V svojem programu imajo naštudirane kvalitetne recitale, kar je v letošnjem jubilejnim letu še posebno pomembno. Zato organizatorji proslav iz raznih krajev, izkoristile to priložnost, radi se bodo odzvali povabilu!

– Folklorna skupina Kompole pridno vadi; namen ima organizirati nastope zunaj Štor s programom, ki so ga nam predstavili decembra.

– Revija pevskih zborov iz OZD občine Celje ob 15. februarju ob 18. uri v Kulturnem domu v Štoreh.

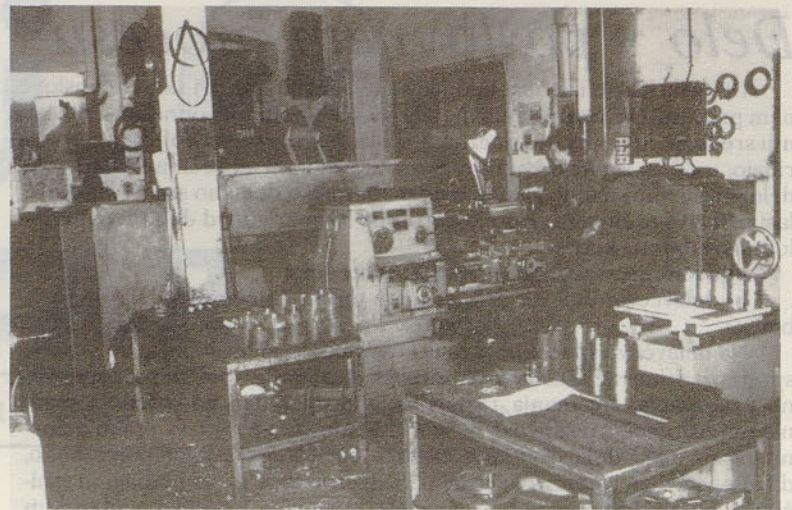
Vabljeni – vstop prost!

– Ljubitelji petja v Kompolah so imeli 26. januarja ustanovni občni zbor moškega pevskega zbora, ki so ga poimenovali »Moški pevski zbor Cvetke Jerinove«.

– Srečanje pihalnih orkestrów slovenskih železarjev bo 8. junija dopoldan v Celju. Najprej se bodo godbeniki pokazali v mimohodu po ulicah Celja, nato pa bodo imeli skupni in posamični nastop na Tomšičevem trgu. S takim programom se bodo pokazali zelo širokemu krogu publike – občanom Celja.

– Pihalni orkester bo letos slavil 15-letnico pod naslovom »naših 15 let«. To slavlje bo v okviru praznovanja krajevnega praznika Štor v septembru mesecu.

– Amatersko gledališče Železar bo letos slavilo 50 let obstoja gledališča in 15 let delovanja v skupnem delu v Štoreh; pripravlja se kvaliteten program.

Stara mehanična – o preselitvi v novo halo bomo poročali v eni izmed prihodnjih števil.

– 22. februarja bo v Kulturnem domu v Štoreh že tradicionalno srečanje orkestrów v organizaciji (kot vedno) našega Društva invalidov; vredno je pogledati, zato vabljeni!

– 23. februarja ob 18. uri v Štoreh nastopa folklorna skupina iz Marija Gradca – Laško s samostojno prireditvijo »Kozjanska ohcet«. Veliko izvirnih običajev in pesmi je iz Svetine. Skupino vodi znani novinar Novega tednika Jure Krašovec. Nastop v Štoreh si bodo ogledali selektorji Cankarjevega doma, med njimi tudi novinar Franek Trefalt.

Pridite na Kozjansko ohcet!

– Vsak mesec organiziramo ogled vsaj dveh prireditev v Cankarjevem domu; zato vas vabimo, da se prijavljate na ogled prireditev pravčasno.

– Za ogled prireditev izven Štor je po sklepu Komisije za kulturo potrebno plačati 50.– din po vstopnici kot organizacijski stroški (pokrivanje oz. plačanje nočnih ur avtobusa), kar je proti drugim organizatorjem ogledov (izven Štor) samo minimalni prispevek za organizacijo ogleda prireditev.

– Vabimo OO sindikata TOZD, da zakupijo prireditve v CD ter s tem ponudijo svojim članom ogled doma in kvaliteten kulturni užitek.

(Nadaljevanje s 6. strani)

Ob 90-letnici Plamena

Že s samo ustanovitvijo zadruga je bil namen, da se postopoma pride iz ročnega na strojno izdelavo izdelkov. Leta 1911 je bilo nabavljenih nekaj strojev, do prve svetovne vojne pa so bili kupljeni še stroji za gradbene, odrske in čevljarске žeblje. Vzporedno z nabavo strojev so gradili oddelke. Delovni čas je bil pri strojih 12 ur v dve izmeni, za ročno kovane žeblje pa še vedno do 16 ur dnevno. Ob ustanovitvi zadruga je bilo v Kropi 18 vigancev, v katerih je bilo 57 ognjev s 342 delovnimi mesti. Plače so bile glede na razgovor pot zadruga še kar zadovoljive. Delavci so dobivali plačo redno v gotovini in so postali popolnoma neodvisni od bivših delodajalcev-trgovcev.

Z uvajanjem strojnega dela je bila 1912. leta ustanovljena v Kropi Obrtno nadaljevalna šola v prostorih ljudske šole, katero je vodil takratni učitelj Josip Pleničar. Ta zasluži vse priznanje za teoretično vzgojo takratnih mladih kovinarjev, še posebej pa priznanje za organizacijo in vodstvo dramskega odseka in pevskega društva, ki sta bila znana daleč naokoli, kar je veliko pripomoglo k utrjevanju zavesti odločujočega delavskega razreda v Kropi in Kamni gorici.

Zgodovina železarstva in njen razvoj nam dokazujeta, da je imel delavski razred največ zaslug in končno tudi življenjski interes za čim večji gospodarski uspeh zadruga. Razredno zavedni delavci niso bili preganjani zato, ker so bili nevarni sebi, sodelavcem, še manj pa zadrugi, temveč so morali biti žrtve preganjanja zato, ker je bila zadruga pod pritiskom finančnega kapitala, ki si je na ta način ustvarjal položaje, da je obdržal oblast. Za doseg teh namenov pa je uporabljal različna sredstva in tudi verska čustva, kar so predstavniki kapitala še posebno jasno pokazali med narodno-osvobodilno borbo.

Kljub oviram za nadaljnji razvoj, pomanjkanje kredita itd. se je za druga leta 1926 resno lotila proizvodnje vijakov in matic, kakor tudi gradnje oddelkov. Da si je zadruga povečala in zagotovila lastni kapital, so člani nenehno dvigali deleže. V letu 1934 so jih soglasno dvignili od osem tisoč na trideset tisoč za moške in od pet tisoč na petnajst tisoč za ženske. To je bila za takratne člane zadruga velika žrtev in le železna volja jo je premagala, saj je bila za napredek zadruga res potrebna. Pred drugo svetovno vojno, ko so si delci v drugih industrijskih središčih gradili stanovanjske hiše, so delavci kroparske zadruga gradili tovarno, za katero so morali v mesečnih obrokih od svoje plače vplačati delež, ženske pet-

najst in moški trideset tisoč dinarjev. Za trideset tisoč dinarjev je bilo v letu 1934 moč zgraditi enostanovanjsko hišo.

Pomembno leto za zadrugo je bilo 1928, ko so dobili elektriko s priključkom na Završnico. Prvi motor za 20 KS je stekel v oddelku za vrezovanje vijakov 28. avgusta, drugi za 30 KS pa se je zavrtel pri vijačnih stiskalnicah 31. avgusta in nato v septembru še štirje. Elektrifikacija tovarne je bila dovršena 28. januarja 1929. leta, ko so montirali stikalno ploščo. Elektriko za razsvetljavo pa je dobila tovarna 1906. leta iz spodnjega mlina, kjer so vgradili vodno kolo.

Zadruga je v letu 1930 nabavila nekaj strojev za hladno stiskanje. Prvi stroj za hladno stiskanje vijakov je stekel 1. maja 1930. leta. Svetovna kriza je najbolj prizadela delavce 1932. leta. Nastopila je velika brezposelnost. Konec decembra je imela zadruga le še 181 delavcev, v marcu 1932. leta pa samo še 86. Nato se je stanje izboljševalo in je decembra delalo že 105 delavcev, v juniju 1933. leta je bilo sprejetih še 42 delavcev.

1. septembra 1934. leta je postala zadruga članica Mednarodne zadruga zveze v Londonu.

V letu 1936 se je začelo raziskovanje pogojev za uvedbo umetnega kovaštva, kot prvi korak v smeri duševnega bogastva kroparskih kovačev. Povprečni mesečni zaslužek v letu 1935/36 je bil 706 dinarjev, ki je do leta 1940 narasel na povprečno 1000 dinarjev mesečno. Za otroške dodatke je bilo v letu 1940 izplačanih 141.350 dinarjev, podpore združnim upokojencem 56.272 dinarjev, za tridnevni dopust delavcem pa 28.500 dinarjev.

V začetku 1939. leta je dobila tovarna novo ime »PLAMEN«. Posebno skrb je zadruga posvečala vzgoji kadrov. Leta 1936 je bila ustanovljena Industrijska šola in je delovala s presledkom med okupacijo do 1951. leta in dala Plamenu, kakor tudi drugim podjetjem, dober strokovni kader. Učenci Industrijske kovinarske šole Plamen Kropa so do 1951. leta na vseh republiških tekmovanjih dosegali prva mesta in se vedno vračali iz tekmovanj v Kropro s priznanji. Zanimivo je, da so v šolski delavnici z zastarelimi stroji in primitivnimi orodji delali razna orodja, stružnice, pomična merila, logaritmične računalnike itd. Vse potrebne pripomočke za izdelavo merilnega orodja sta izdelala mojstra Rozman in Zupan, zato sta bila proglašena za inovatorja. Veliko absolventov Industrijske kovinarske šole Plamen Kropa se je pozneje izobraževalo ob delu do višje in visoke izobrazbe in so danes v raznih delovnih organizacijah na zahtevnih vodilnih delovnih mestih. Med okupacijo so delavci, moški, ženske in mladina pomagali OF z zbiranjem materiala, hrane, obleke in zdravil ter

(Nadaljevanje na 8. strani)

Delo v poslovnem procesu

Delovna sila je lastnost ljudi, ki se uveljavlja šele pri samem poslovnem procesu. Obnašanje delovne sile je delno podobno obnašanje delovnih sredstev, ki se pri posameznem poslovnem procesu bolj ali manj obrabijo, toda ne izginejo kot npr. delovni predmeti ali večina storitev. Na delovno silo ne smemo gledati enako kot mrtvo delovno sredstvo, ker je lastnost živega človeka. Zato je potrebno razmerje med delavcem in delom osvetljevati kot:

- delavčevo sposobnost za določeno delo,
- delavčev odnos do dela nasploh ter do določenega dela še posebej.

Na delavčevo sposobnost za določeno delo vplivajo njegovo znanje, spretnost, izkušnje, fizična moč, zdravstveno stanje, spol, starost, sposobnost zapažanja, dojemanja, razmišljanja in sklepanja, nadarjenost, stopnja samostojnosti, pazljivosti in še kaj. Vemo, da ne zahteva vsako delovno mesto enake delavčeve sposobnosti. Zaradi tega je dokaj pomembno, da je postavljen sleherni delavec na ustrezno mesto. Na podlagi uresničitve tega izredno pomembnega načela se zmanjšuje razlika med težkim in lahkim delom. Delo, ki je za nekoga težko, ni nujno težko tudi za drugega.

Na delavčev odnos do dela in do določenega dela še specifično vplivajo razne okoliščine osebnega fiziološkega in psihološkega značaja. V ta sklop še zlasti spada urejenost stanovanjskih in družinskih razmer, zadovoljstva ali nezadovoljstva z delom zavest o pomembnosti dela ali o njegovi nesmiselnosti, občutek o pravičnosti prejetega osebnega dohodka za opravljeno delo, občutek stalnosti zaposlitve, občutek vzajemnosti s sodelavci pri delu, prihodnja ureditev delovnega mesta in podobno.

Iz prej navedenega lahko vidimo splet faktorjev, ki vplivajo na učinkovitost dela, ki ga je potrebno objektivno vrednotiti. Ko govorimo o objektivnem vrednotenju dela, moramo ločiti dvoje: eno je vrednotenje dela na podlagi lastnosti oz. zahtev, kot je intelektualna ali pa fizična zahtevnost, odgovornost ipd., drugo pa je vrednotenje na osnovi tržišča oziroma nekaterih potreb. Nenehno govorimo, da so nam potrebni v združenem delu strokovnjaki specialisti, magistri in doktorji znanosti, če hočemo osvojiti lastne tehnične, tehnološko zahtevne programe. Delovne organizacije, razen redkih izjem, pa visoko specializiranih strokovnjakov

(Nadaljevanje s 7. strani)

orožja za partizanske enote. Delavci pa so odhajali v partizane in se vključili v NOB. V tovarni so med okupacijo popravljali orožje, tiskarske stroje in tudi del proizvodnje je šel za potrebe NOB. V partizansko delavnico v Cerknju so dali tudi tri stroje. Kropa je bila od vsega začetka odpora proti fašističnim osvajalcem pravo žarišče partizanstva. Po osvoboditvi so se delavci še z večjim elanom vključili v delo, zavedajoč se, da je ves napredek in izboljšanje življenjskih razmer odvisen od dela in delovnih ljudi.

Pred petindvajsetimi leti se je delovni kolektiv odločil za večjo rekonstrukcijo tovarne. V letu 1960 so začeli graditi nove obrate za hladno proizvodnjo vijakov in matic in nabavili nove stroje, za kar je imel največ zaslug takratni direktor Nace Majcen.

Glede na to so bili delovni uspehi po dograditvi novih obratov in nabavi novih strojev zelo ugodni. V letu 1963 je bila količinska proizvodnja 3.239 ton raznih izdelkov. Pri minimalnem povečanju števila zaposlenih je bila količinska proizvodnja v letu 1973 že 7.366 ton raznih izdelkov, kljub temu, da so prenehali delati vijake nad M16, matice nad M20, tirfone in razne druge izdelke tople proizvodnje večjih dimenzij.

Tudi v letu 1973 se je delovni kolektiv odločil za večjo rekonstrukcijo. Porušili so stare, dotrajane obrate za toplo proizvodnjo vijakov in matic ter raznih izdelkov za jugoslovanske železnice in zgradili novo, sodobno halo za proizvodnjo matic, v kateri so v letu 1975 začelo redno obratovati. Zadruga je leta 1947 prešla v državni sektor. V letu 1950 je bil izvoljen prvi delavski svet, ki se je sestel na prvi seji šestega septembra 1950. leta.

V novembru 1973 je podjetje postalo član SOZD Slovenske železarne Ljubljana, ki je združevalo vse tri slovenske železarne in predelovalna podjetja Plamen Kropa, Veriga Lesce, Žična Celje in Tovil Ljubljana. Plamen je imel 550 zaposlenih delavcev. Plamen proizvaja matice in vijake srednjih dimenzij za široko porabo, zakovice, vključno s programsko preusmeritvijo na področju specialnih veznih elementov in odkovkov ter predstavlja trenutno eno večjih podjetij za področja vijačne proizvodnje v Jugoslaviji.

Zlasti je pomembna programska preusmeritev, začeta v letu 1977/78 na področju specialnih veznih elementov in odkovkov, tj. na dohodkovno intenzivni proizvodni program. Podjetje je posebnega pomena zlasti za celoten zgornji del lipniške doline; to je širše območje Kroke. Vključevanje podjetja v reševanje vseh pomembnih problemov in nalog v življenju in dogajanju v lipniški dolini pomeni ne le vraslost podjetja v Kroki in okolico, ampak zagotavlja tudi vitalen razvoj krajev pod Jelovico. Prav ta ozka povezanost s krajevnimi skupnostmi, vraščenenost v družbenopolitična dogajanja, razvoj materialne baze podjetja ter iskanje novih dolgoročnih proizvodnih usmeritev zagotavlja tudi nadaljnjo rast Plamena.

Ciril Rozman

na iščejo, niti takega študija ne stimulirajo. Vemo pa, da so visoko razvite industrijske države prišle do vrhunske tehnologije s takimi strokovnjaki. Seveda ni dovolj imeti strokovnjake, potrebno jih je dobro izkoristiti. Na žalost pa je znano, da pri nas v širšem jugoslovanskem prostoru še nismo v celoti ustvarili pogojev za večjo motivacijo vrhunskih strokovnjakov specialistov.

Noben plan kadrov ne more natančno predvideti potreb, zato bodo vedno določeni poklici, ki jim v svetu pravijo »vroči poklici«, ki so zato, ker manjka ustreznih ljudi mnogo bolj plačani oz. ovrednoteni kot drugi. Vroči poklici pa so »vroči« samo neko ciklično obdobje, ker jih prej ali slej neusmiljeni zakon ponudbe in povpraševanja postopoma izenači z drugimi podobnimi poklici. To pomeni, da je šele tedaj mogoče objektivno vrednotiti take poklice.

Velik problem predstavlja merjenje kvalitete in nadpovprečnih rezultatov dela. Doslej je vedno veljalo načelo vsakega sistema nagrajevanja, da posameznik lahko v normalnih pogojih prekorači normo ali normalen obseg do 20 %. Če prekorači več; je merjenje rezultatov dela napačno. V praksi pa se tudi dogajajo, da je na nekaterih delih in nalogah prekoračitev znatno višja. Taki lažni nagrajevalni sistemi, ki so seveda izjeme, niso vzpodbuda za boljše delo, temveč težijo k nagrajevanju nedela. To pa pomeni, da začnejo postopoma razjedati osnovne delovne vrednote in silijo delavce v neprestano razmišljanje, kako bi delili dohodek in kako bi dokazali »pomembnost« svojega delovnega prispevka, ne pa kako bi bolj produktivno delali in ustvarjali večji dohodek.

V sedanjih zaostrenih ekonomskih razmerah, ko je delno omejen uvoz strojev in sodobne opreme, moramo na obstoječih strojih doseči čim večjo proizvodnost. To je naloga vseh, ki so povezani v proizvodnem in poslovnem procesu, od elektroplavža do zadnje delovne skupnosti. Ob tem pa nam varčevanje z vidika vplivanja na znižanje vseh vrst stroškov mora postati del vsakdanjika in stalni sopotnik pri prizadevanjih za gospodarsko stabilizacijo.

Jože Roženičnik

ZAHVALA

zdrženju ZB Štore, Aktivu invalidov, Rdečemu križu in krajevni skupnosti, ki so me obdarili in obiskali za novo leto 1985. Kako topel je bil stisk roke in kako pristrčne so bile besede predstavnic navedenih organizacij tov. Lamut Marije in Suster Milke, ki sta mi prinesli darila in mi zaželeli hitro ozdravitev po težki bolezni, ki me je potlačila v posteljo!

Se enkrat prav lepa hvala vsem, ki ste se spomnili name!

Tajnikar Pavla

ZAHVALA

Aktiv invalidov Štore, Rdeči križ Štore, Krajevna skupnost Štore v sklopu Železarne Štore.

Iskreno se zahvaljujem zgoraj navedenim ustanovam za novoletno voščilo in darilo ter tov. Janžekoviču za obisk v njihovem imenu.

Tudi jaz želim vsem navedenim srečno in zdravo ter uspehov polno novo leto 1985; isto velja tudi za uredništvo Štorskega železarja.

Karl Vodeb

ZAHVALA ZA POZORNOST

Iz vsega srca se zahvaljujem tovariščicama Lamut Marici in Šuster Milki iz Lipe za izročeno darilo ob Novem letu. Uspešno in srečno leto 1985 želim Društvu invalidov in Rdečemu križu oziroma nesebičnim funkcionarjem teh dveh društev.

Ivanka Režonja

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi dragega moža in očeta se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih nudili pomoč, darovali cvetje in izkazali čast pokojniku na njegovi zadnji poti.

Hvala upravi in sindikatu DO Železarna Štore, govornikom Krumpaku Štefanu in predstavniku KS Štore za poslovilne besede ter duhovniku za poslovilni obred.

Zalujoči:

žena Amalija in sinova
Janez ter Anton Lešek
z družinama

ZAHVALA

Seničar Katarina, upokojenka Železarne Štore, se iskreno zahvaljujem za čestitke v letu 1985 Krajevni skupnosti Štore, učencem in učiteljem OŠ Štore in Društvu upokojencev. Prav posebno pa se zahvaljujem Rdečemu križu za pomoč in pozornost ostarelim občanom.

Vse prav lepo pozdravljam s tovariškim pozdravom!

ŠTORSKI ŽELEZAR – glasilo OZD Slovenske železarne ŽELEZARNA ŠTORE – izhaja 2-krat mesečno – Uredniški odbor: Tomažin Ana, Verbič Stane, Kragelj Jože, Marolt Boris, Kocman Vojko, Renčelj Vlado, Grosek Rajko – odgovorni in glavni urednik Pungartnik Oto. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oproščen davka od prometa proizvodov (Št. 421 – 1/72 z dne 20. 2. 1974) – tisk Aero Celje – TOZD Grafika – rokopisov ne vračamo.

DOLGOROČNE USMERITVE ŽELEZARNE ŠTORE

1. UVOD

Zakon o sistemu družbenega planiranja SR Slovenije ureja dolgoročno planiranje v DO, SOZD in DPO.

V skladu s tem zakonom smo pristopili k izdelavi dolgoročnih usmeritev DO Železarne Štore. V tem planskem dokumentu je poudarek na določitvi ciljev, politike in strategij. Ta planski dokument je usmerjevalen in okvirjen. Namen teh dolgoročnih usmeritev je v predlaganju poslovnih ciljev, politike in strategij kot okvirno zamišljanje poslovnega življenja Železarne Štore, ki bo vodilo k čim večji poslovni uspešnosti DO kot celote.

Dosedanje razprave o dolgoročnih usmeritvah so potekale na različnih nivojih, kot je KPO, poslovodni svet, poslovodna konferenca, okrogla miza o dolgoročnih usmeritvah in v okviru vodstva SOZD Slovenskih železarn. Osnutek dolgoročnih usmeritev Železarne Štore so obravnavale tudi komisije za učinkovitejšo gospodarjenje in ostali samoupravni organi ter družbenopolitične organizacije v TOZD in DS.

Predlog dolgoročnih usmeritev se bo sprejemal na zborih delavcev TOZD in DS, verifikacije sprejema po posameznih TOZD in DS pa na Delavskem svetu DO.

V dokumentu je v drugem poglavju prikazano sedanje poslovanje. Poglavje zajema posamezne kazalnike poslovne uspešnosti s poudarkom na DO kot celoti, ter glavne značilnosti posameznih poslovnih funkcij s poudarkom na njihovi problematiki.

V tretjem poglavju je prikazana potrošnja jekla in jeklarskih izdelkov v svetu in v Jugoslaviji ter Sloveniji.

V četrtem poglavju so prikazani ključni cilji našega poslovanja, ki se nanašajo na količino, kvaliteto in asortiman proizvodnje po posameznih TOZD.

V petem poglavju pa so prikazane strateške usmeritve po posameznih poslovnih področjih.

2. ANALIZA POSLOVANJA

2.1. Proizvodni program

Železarna Štore proizvaja širok program proizvodov za domače in tuje tržišče. Proizvodni asortiman obsega surovo železo, toplo valjane profile, vlečeno in brušeno jeklo, livarske izdelke in traktorje.

Proizvodni program se je v zadnjih 4 letih spreminjal v smeri zmanjšanja udeležbe surovega železa in valjanih profilov skupno za 7,0 % ob istočasnem povečanju udeležbe skupine proizvodov vlečeno in brušeno jeklo za 2,8 %, ulitki za 2,7 % in traktorji za 1,5 %. Osnovna programska usmeritev Železarne Štore je torej poleg rasti fizičnega obsega proizvodnje tudi večanje kvalitete proizvodnje v smislu večje finalizacije.

2.2. Zaposleni

Število zaposlenih se je v letu 1983 napram letu 1980 zmanjšalo in sicer znaša bazni indeks 97,6. V primerjavi z letom 1982 pa se je zaposlenost povečala za 1,5 %. Trend zaposlovanja je bil takšen, da se je fizična produktivnost povečala za 5,7 %. Iz tega izhaja, da se je dejanska produktivnost dela povečala za 4,2 %, kar pomeni, da smo s povečanjem števila zaposlenih hitreje povečali produktivnost dela.

V primerjavi z letom 1980 je fizična produktivnost porasla za 7,1 % ob povečanju števila zaposlenih za 0,4 %.

2.3. Skupna proizvodnja

V letih 1981–1983 je bila dosežena višja skupna proizvodnja kot v letih 1980–1982. V letu 1983 se je skupna proizvodnja v primerjavi z letom 1982 povečala za 5,1 %, kar je dokaj ugodno. V primerjavi z letom 1980 pa je proizvodnja porasla za 6,8 %.

Nadpovprečna rast proizvodnje v letu 1983 v primerjavi z letom 1980 je bila v TOZD Jeklarna, Valjarna I, Jeklovlek, Mehanska obdelava. Največji padec proizvodnje je bil v TOZD Tovarna traktorjev in sicer za 7,8 %, sledi TOZD Valjarna II, kjer je prišlo do ukinitve delovnih izmen. V Livarni II, ki je bila v letu 1983 v izgubi se je proizvodnja v primerjavi z letom 1980 znižala za 3,4 %. V Elektroplavžu se je proizvodnja znižala v primerjavi z letom 1982 za 9,4 % predvsem zaradi pomanjkanja električne energije in slabše proizvodne kondicije elektroplavža.

2.4. Skupna proizvodnja na delavca (v tonah)

Porast fizične produktivnosti je znašal na nivoju DO za obdobje 1980–1983 indeksno 107,1. Fizična produktivnost se je v tem obdobju najbolj povečala v TOZD Mehanska obdelava (indeks 142,8), TOZD Valjarna I (128,2). Največji padec fizične produktivnosti je bil v TOZD Tovarna traktorjev (indeks 82,2) zaradi reorganizacije te TOZD in v TOZD Valjarna II (indeks 90,8) zaradi ukinitve delovne izmene.

2.5. Dohodek

Na nivoju DO znaša bazni indeks rasti dohodka v primerjavi z letom 1980 255,7 v primerjavi z letom 1982 pa se je dohodek povečal za 34,6 %.

Največjo rast dohodka v letu 1983 napram letu 1982 je dosegla TOZD Tovarna traktorjev in sicer je ustvarila za 341 % več dohodka kot leto poprej, ko je še poslovala z izgubo. TOZD Livarna II je ustvarila le 78,1 % dohodka iz leta 1982, saj je leto 1983 zaključila z izgubo.

Rast dohodka na nivoju DO je bila dobra in je omogočala pokrivanje vseh obveznosti iz dohodka in čistega dohodka, ter pri tem še oblikovanje akumulacije in sredstev za reprodukcijo.

2.6. Čisti dohodek

Indeks rasti čistega dohodka na nivoju DO za obdobje 1980–1983 znaša 231,0 kar pomeni počasnejšo rast od rasti celotnega prihodka in dohodka. V primerjavi z letom 1982 pa znaša indeks rasti čistega dohodka 152,9.

Največja rast čistega dohodka od leta 1980 do 1983 je v TOZD Tovarna traktorjev – indeks 1909,4, ki je leta 1982 še poslovala z izgubo in ni ustvarila čistega dohodka.

Nadpovprečna rast je v TOZD Livarna I – indeks 1980/83 znaša 480,8, napram letu 1982 pa se je čisti dohodek povečal za 145,2 %. Visoka rast čistega dohodka je bila v obdobju od leta 1980–1983 tudi v TOZD Jeklarna – indeks 444,6.

Najmanjša rast čistega dohodka je v TOZD Livarna II, saj znaša indeks rasti od leta 1980 do 1983 komaj 116,1. Podpovprečna rast čistega dohodka je bila tudi v TOZD Elektroplavž, Valjarni I in Valjarni II.

2.7. Akumulacija

Indeks rasti akumulacije v DO leta 1983 v primerjavi z letom 1980 je znašal 358,3 kar pomeni hitrejšo rast od rasti celotnega prihodka, dohodka, čistega dohodka ter sredstev za OD in skupno porabo v istem obdobju.

Vsi TOZD so ustvarili akumulacijo, razen Livarne II, ki je v letu 1983 poslovno leto zaključila z izgubo.

2.8. Sredstva za OD in sredstva za skupno porabo

Indeks rasti sredstev za OD in sredstev za skupno porabo od leta 1980 do 1983 je 197,1 v primerjavi z letom 1982 pa je indeks rasti 131,5.

Največja rast osebnih dohodkov in sredstev za skupno porabo je bila v TOZD Jeklarna, kjer znaša indeks napram letu 1980 263,5. Nadpovprečna rast je bila tudi v TOZD Jeklovlek, Livarna I, Mehanska obdelava in Tovarna traktorjev.

2.9. Čisti osebni dohodki

Rast čistih osebnih dohodkov je v obdobju 1980 do 1983 dosegla na nivoju DO indeks 236,3, v primerjavi s preteklim letom pa so čisti osebni dohodki v letu 1983 porasli za 33,3 %.

2.10. Povprečno uporabljena poslovna sredstva

Povprečno uporabljena poslovna sredstva so na nivoju DO porasla v obdobju 1980 do 1983 za indeks 329,9. Najvišja povprečno uporabljena poslovna sredstva so bila v TOZD Valjarna II in sicer 18,3 % od vseh povprečno uporabljenih poslovnih sredstev v DO.

2.11. Dohodek na delavca

Dohodek na delavca je kazalec produktivnosti v vrednostni obliki. Na nivoju DO je znašal bazni indeks rasti produktivnosti 254,6 za obdobje 1980 in 1983. Kljub relativno nizki rasti dohodka na delavca pa je Železarna Štore dosegla najvišji dohodek na delavca v Slovenskih železarnah. Med vsemi tremi železarnami je po tem kazalcu naša železarna vodilna že od leta 1981.

2.12. Dohodek v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi

Rentabilnost oziroma donosnost poslovnih sredstev na nivoju DO je v obdobju 1980 do 1983 padla za 22,5 %, glede na leto 1982 pa se je povečala za 5,4 %, saj je bilo leta 1982 na 100 dinarjev uporabljenih poslovnih sredstev ustvarjeno 35 din dohodka, leta 1983 pa 36,9 din.

2.13. Čisti dohodek na delavca

V DO je bilo v letu 1983 ustvarjenih 522,543 din čistega dohodka na delavca, kar je za 130,0 % več kot v letu 1980 in 50,7 % več kot leta 1982.

2.14. Akumulacija v primerjavi z dohodkom

Pomemben kazalec poslovne uspešnosti je akumulacija dohodka. Železarna Štore je v letu 1983 razporedila za akumulacijo 20,6 % ali dobro petino ustvarjenega dohodka, kar je najvišje v zadnjih štirih letih. V primerjavi z letom 1982 se je akumulativnost povečala za 2,6 %.

2.15. Akumulacija v primerjavi s čistim dohodkom

Na nivoju DO je bilo v letu 1983 na 100 dinarjev čistega dohodka doseženih 37,20 din akumulacije, kar je za 55 % več kot leta 1980. Najvišjo akumulacijo glede na čisti dohodek je ustvaril TOZD Jeklovlek, najnižjo pa TOZD Elektroplavž.

2.16. Akumulacija v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi

Akumulacija v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi znaša na nivoju DO leta 1983 7,6 %, kar je za 8,6 % več kot leta 1980 in za 20,6 % več kot leta 1982.

2.17. Osebni dohodek in sredstva za skupno porabo na delavca

V DO Železarna Štore je bilo razporejenih v letu 1983 384.699 din na delavca za osebni dohodek in skupno porabo, kar pomeni porast napram letu 1980 za indeks 196,2.

2.18. Čisti osebni dohodki na delavca

V letu 1983 je znašal čisti osebni dohodek na delavca v DO 246.764 din. Indeks rasti znaša glede na leto 1980 235,2, glede na predhodno leto pa 131,3.

2.19. Splošna problematika proizvodne, nabavne, prodajne, kadrovske in finančne poslovne funkcije

2.19.1. Problematika proizvodnje

V proizvodnem procesu je v preteklem obdobju prihajalo do vrste težav oziroma problemov, ki bi jih lahko strnili v naslednje:

- različne okvare na večjih agregatih,
- redukcije električne energije,
- remont (redni in izredni),
- pomanjkanje določenih vrst surovin oziroma repromateriala,
- slaba kvaliteta vložnih surovin,
- pomanjkanje delovne sile (bolniški stalež, fluktuacija).

Vsi omenjeni negativni faktorji so seveda imeli neugoden vpliv na večji podvignost proizvodnje in produktivnosti.

2.19.2. Problematika nabave

Občasno je primanjkovalo določenih vrst materialov, tako domačih kot uvoženih. Iz tega razloga je prihajalo tudi do neoptimalnih zalog, kar pa je imelo za posledico padec ekonomičnosti poslovanja. Pomemben premik v izboljšanje oskrbe je nastal z uvedbo sistema trgovanja v maloobmejnem prometu. V zadnjem obdobju so tuji dobavitelji močno zaostri prodajne pogoje, ker zahtevajo odpiranje akreditivov pred samo odpremo. Razlogi za tako obnašanje tujih poslovnih partnerjev do nas so znani, saj se nahajamo v težki devizni situaciji, če govorimo splošno o Jugoslaviji. Vsi ti in še drugi problemi nam v prihodnje ne garantirajo tako ugodne oskrbe. Iz tega razloga se bo nabavna služba trudila, da bo v okviru moči in možnosti oskrbe tudi v prihodnje zadovoljiva.

2.19.3. Problematika prodaje

Zaradi premajhne kapacitete jeklarne in izpada proizvodnje ter neustrezne kvalitete uvoženih gredic se je načrtovani in pogodbeno sklenjen asortiman realiziral le približno 60 %. V 40 % primerov je bilo potrebno proizvajati in prodajati asortiman, ki ni ustrezal zahtevam kupcev. Vse to je še zlasti povzročalo težave pri sestavljanju programa valjanja za izvoz.

Kljub temu je v zadnjih letih izvoz konstantno naraščal. Na inozemskem tržišču smo pridobili dokaj širok in stalen krog partnerjev, ki zaupajo v našo kvaliteto.

Zaradi upadanja konjunktura v Jugoslaviji se je nelikvidnost naših kupcev znatno povečala, kar pa vpliva na dodatne napore prodajne službe in finančne službe.

2.19.4. Kadrovska problematika

Realizacija plana zaposlenih na nivoju DO v obdobju 1980–1983 je bila naslednja:

- 1980 – 99,2 %,
- 1981 – 98,2 %,
- 1982 – 99,8 %,
- 1983 – 103,5 %.

V celoti lahko rečemo za obdobje, da nismo presegle načrtovanega zaposlovanja.

Pri izvajanju plana zaposlovanja v zadnjih štirih letih smo se v Železarni Store dosledno držali osnovne usmeritve, ki zahteva produktivno ter selektivno zaposlovanje v odvisnosti od fizičnega obsega proizvodnje in rasti realnega dohodka. Pomemben premik je bil narejen tudi na področju izboljšanja izobrazbene strukture, kar je razvidno iz naslednje preglednice:

Tabela 1: (v %)

Stopnja izobrazbe	1980	1983	Razlika (83–80)
Ozek profil	56,4	50,2	- 6,2
Širok profil	27,3	30,5	+ 3,2
Srednja šola	12,8	14,8	+ 2,0
Višja šola	2,2	2,7	+ 0,5
Visoka šola	1,3	1,8	+ 0,5
Skupaj	100,0	100,0	-

Iz preglednice je razvidno, da se izboljšujejo višje stopnje kvalifikacije na račun nižjih, kar je seveda ugodno, vendar pa je ta trend še prepočasen.

Fluktuacija se iz leta v leto zmanjšuje, kar pa seveda ne pomeni, da ni potrebno izboljševati pogojev dela in ob tem odpravljati vse ostale vzroke zaradi katerih delavci prekinjajo delovno razmerje.

2.10.5. Problematika finančne funkcije

Finančni položaj Železarne je bil v zadnjih štirih letih dokaj ugoden še posebej v primerjavi z OZD v republikah in državah kot celoti. To še zlasti potrjuje 99 % pokritost dolgoročnih naložb z ustreznimi viri. Vendar pa je tak položaj tudi posledica sorazmerno nizke investicijske aktivnosti v preteklih letih. Ob tem je potrebno poudariti, da je s povečanjem finančne stabilnosti rastla tudi finančna samostojnost oziroma stopnja samofinanciranja delovne organizacije.

Ob pričakovani stopnji inflacije, restriktivnosti v kreditno-monetarni politiki, povečanju obrestnih mer, slabšanju likvidnosti in načrtovanih večjih vlaganj v Železarni se bomo v prihodnjih letih nedvomno srečevali s povečanimi problemi financiranja.

3. PREDVIDEVANJE SPREMEMB

3.1. Potrošnja in proizvodnja jekla v svetu

Svetovna potrošnja in proizvodnja jekla je po drugi svetovni vojni stalno naraščala, v zadnjih desetih letih se je rast upočasnila, v zadnjem obdobju pa celo pada. Zaradi vse več substitutov jekla se potrošnja jekla zmanjšuje, kar še zlasti velja za avtomobilsko industrijo, ladjedelništvo, gradbeništvo itd. Tudi perspektivne panoge, kot so elektronika in telekomunikacije so majhni porabniki jekla. Na drugi strani pa razvoj tehnologije na področju novih kvalitete jekel vpliva na znižanje potrošnje jekla na enoto proizvoda. Ob tem pa je pozitivno dejstvo, da se prav zaradi novih kvalitete jekel širi poraba jekla tudi na nova področja.

V sedanjem ekonomskem položaju prihaja do zasičenosti oz. ustalitve potrošnje jekla pri okrog 500–700 kg jekla na prebivalca.

Glavnina razvitih držav je to stopnjo že dosegla (ZDA, Japonska, SZ ipd.). Potrošnja v Severni Afriki znaša 200 kg/prebivalca, v Latinski Ameriki, Srednjem vzhodu in ostali Afriki je med 40–90 kg, v ostali Aziji pa okrog 30 kg/prebivalca. Iz teh gibanj lahko pričakujemo rahlo znižanje in stagnacijo potrošnje jekla v najbolj razvitih državah. V ostalih državah sveta pa bo potrošnja jekla rasla. V letu 1983 je znašala svetovna potrošnja jekla blizu 700 mio ton, od tega okrog 108 mio ton ZDA, 98 mio ton, v EGS, 207 mio ton v vzhodni Evropi in 69 mio ton na Japonskem. Dobrih 200 mio ton pa odpade na druge države (Kitajska 40 mio ton, Brazilija, Kanada in Indija pa preko 10 mio ton itd.). Ocenjuje se, da bo potrošnja jekla v svetu rasla za 2–3 % letno, ter bo do leta 2000 dosegla 1 mlrd. ton. V prihodnje pričakujemo povečanje potrošnje jekla predvsem v deželah v razvoju.

3.2. Potrošnja in proizvodnja jekla v Jugoslaviji

Razvoj jugoslovanske črne metalurgije v tehnološkem in ekonomskem smislu ni zadovoljiv. V letu 1970 smo proizvedli 2,2 mio ton jekla, v letu 1984 pa 4,0 mio ton. Visoka stopnja industrijskega razvoja Jugoslavije po drugi svetovni vojni je zahtevala visoko stopnjo rasti potrošnje jekla.

Poraba jekla se je od 36 kg/prebivalca v letu 1950 dvignila na blizu 300 kg/prebivalca, saj znaša potrošnja jekla v letu 1981 6,2 mio ton.

V tem letu je znašal uvoz gotovih izdelkov, preračunan na jeklo preko 1,3 mio ton, medtem ko je uvoz polizdelkov, prav tako preračunan na jeklo znašal 1,0 mio ton. Obenem smo izvozili 168.000 ton izdelkov. V letih 1982 in 1983 se stanje ni bistveno spremenilo, tako da lahko trdimo, da je potrošnja jekla okrog tretjino višja od domače proizvodnje. Potrošnja 6 mio ton pokrivamo s 4 mio ton proizvodnje in 2 mio ton neto – uvoza. Zaradi splošnih gospodarskih pogojev bo potrošnja jekla v Jugoslaviji v prihodnjih letih dokaj počasi naraščala.

Ocenjujemo, da bo zaradi gospodarskih težav rast v prihodnjih letih okrog 3–4 %, kar pomeni, da bi se povečala potrošnja jekla izdelkov v SFRJ od 4,9 mio ton v letu 1981 na 7,0 mio ton v letu 2000. Potreba po jeklu pa se bo povečala s 6,2 na 9,0 mio ton, pri čemer naj bi se domača proizvodnja jekla skoraj podvojila.

3.3. Potrošnja in proizvodnja jekla v Sloveniji

Informacije o slovenski potrošnji jekla so ocenjene na podlagi nekaj anket, o slovenski proizvodnji jekla povzete iz podatkov SOZD Slovenske železarne.

Po podatkih anket ugotavljamo, da je v letu 1981 znašala slovenska potrošnja jekla okrog 850.000 ton. Ocenjujemo, da zaradi gospodarskih težav do leta 1985 ne bo preokorčila 900.000 ton, da pa bo zatem nekaj hitreje rasla, tako da bo do leta 2000 dosegla 1,1 mio ton. Po dolgoročni projekciji bomo v Sloveniji potrebovali leta 2000 dobrih 1,4 mio ton surovega jekla. Potrošnja na prebivalca bo znašala okrog 600 kg jekla oz. 500 kg končnih izdelkov pri čemer bo pokrita z okrog 45 % slovenske proizvodnje in proizvodnje ostalih republik ter z okrog 10 % uvoza.

4. CILJI POSLOVANJA

V tabeli prikazujemo fizični obseg skupne proizvodnje za skupine proizvodov po posameznih TOZD proizvodne dejavnosti. Iz prikaza je razvidna dinamika obsega proizvodnje od leta 1986 do 1990 za vsako leto posebej in za leto 2000.

Iz tabele 1 so razvidne planirane količine skupne proizvodnje za vse TOZD in DO skupno brez Tovarne traktorjev, ki prikazuje proizvodnjo v komadih.

Povprečna letna stopnja rasti fizičnega obsega skupne proizvodnje na Železarno v obdobju 1986–2000 znaša 2,6 %, oziroma za obdobje 1983–2000 3,2 %. Pomemben dvig proizvodnje in produktivnosti je načrtovan tudi v TOZD Tovarna traktorjev in sicer od 4.924 komadov v letu 1983 na 6.000 v letu 1986 oziroma 8.000 v letu 2000. Povprečna letna stopnja rasti proizvodnje za obdobje 1986–2000 bo znašala 2,4 %, oziroma za obdobje 1983–2000 3,7 %, kar je nad povprečjem ostalih TOZD v skupnem seštevku.

Na podlagi baznega indeksa (leta 1983) za DO brez TOZD Tovarna traktorjev lahko ugotovimo, da se proizvodnja giblje z različno dinamiko. Povečanje skupne proizvodnje v letu 2000 napram izhodiščnemu letu 1983 je načrtovano v višini 54,5 % oz. za ca. 185.000 ton. Iz podatkov verižnega indeksa je razvidno, da je dinamika rasti proizvodnje iz leta v leto različna. Za naslednje srednjeročno obdobje 1986–1990 je značilno, da je povprečna letna stopnja rasti fizičnega obsega proizvodnje načrtovana v višini 8,2 %, kar je z ozirom na nove naložbe v povečanje proizvodnje jekla v jeklarni možno doseči. Po letu 1990 se rast proizvodnje umirja, saj je po projekciji načrtovana 2,2 % rast, kar pomeni da je v zadnjem desetletju povečanje proizvodnje skromno, vendar pa bo poudarek na permanentnem izboljševanju kvalitete asortimana. V tabeli 1: Načrtovana skupna proizvodnja OZD za obdobje 1986–2000 je prikazana količinska proizvodnja za TOZD Livarna valjev in kokil po I. varianti. Po tej varianti se predvideva nadaljnji razvoj in proizvodnja sedanjega asortimana valjev, kokil, metalurške in strojne litine v prikazanem obsegu. Izvajanje načrtovane investicije v TOZD Livarna I ima zaradi prostorske utesnjenosti posledico v bistveno zmanjšanem količinskem obsegu proizvodnje. S takšnim asortimantom in količinskim obsegom proizvodnje ni realno pričakovati uspešnega finančnega poslovanja v TOZD Livarna I. Zato je izdelavi predlog II. variante, po kateri bi TOZD Livarna I svoj dolgoročni razvoj gradila samo na valjih in strojni litini, popolno pa bi opustili proizvodnjo kokil.

Takšna usmeritev bi imela za posledico angažiranje vseh razpoložljivih kadrov na ožje področje, specializacijo proizvodnje in kvalitetno razširitev asortimana na področju valjev in strojne litine. Količinski obseg proizvodnje po II. varianti je še v izdelavi.

Tabela 1: NAČRTOVANA SKUPNA PROIZVODNJA OZD ZA OBDOBJE 1986–2000 (v t oz. kom)

TOZD	PROIZVOD	1983	1986	1987	1988	1989	1990	2000
Elektroplavž	sivo sur. železo	41.021	48.000	48.000	48.000	49.000	50.000	50.000
Jeklarna	konti gredice	126.248	155.000	170.000	180.000	200.000	210.000	220.000
Valjarna I	profili	30.107	30.000	33.000	35.000	35.000	35.000	35.000
Valjarna II	profili	96.792	108.000	108.000	110.000	140.000	165.000	165.000
Jeklovlek	bruš. vleč. jeklo	13.304	18.000	19.000	20.000	21.000	22.000	25.000
Livarna I*		23.472	17.000	16.300	17.400	17.550	17.100	10.100
	kokile	11.880	8.700	7.700	7.700	7.750	7.300	1.200
	metal. litina	6.944	3.200	2.800	2.800	2.800	2.60	2.600
	str. litina	1.492	1.600	2.000	2.500	2.500	2.500	2.500
	valji	3.156	3.500	3.800	4.400	4.500	4.700	5.800
Livarna II	str. litina	7.308	8.500	10.300	10.500	10.500	10.500	15.000
Meh. obdelava		1.035	1.300	1.800	2.200	2.700	3.000	4.000
	obdelani kosi	-	745	760	775	775	575	435
	podsest. in sest.	-	755	1.040	1.425	1.925	2.425	3.565
DO – skupaj (ton)		339.287	385.800	406.400	423.100	475.750	512.600	524.100
Tovarna traktorjev (kom)		4.924	6.000	7.000	8.000	8.000	8.000	8.000
Indeks (bazni) DO – ton		100,0	113,7	119,8	124,7	140,2	151,1	154,5
Indeks (verižni) DO – ton		-	113,7	105,3	104,1	112,4	107,7	102,2

VIR: Podatki so povzeti po zadnjih opredelitvah strokovnih služb oziroma teama za dolgoročni plan.

Vložili bomo vse napore, da načrtovano raven proizvodnje po posameznih letih oz. obdobjih dosežemo in jo kvalitetno obogatimo tako, da bomo proizvajali vse več žlahtnih visokolegiranih jekel, zahtevnejše ulitke, sklope in traktorje.

Z kvalitetnejšimi proizvodi bomo postali konkurenčni tako na domačem trgu kot na tujem trgu in s tem tudi dohodkovno uspešnejši.

Izvozno orientirani bomo lahko ostali le, če bomo imeli ustrezno kvaliteto. Vemo pa, da smo v veliki meri tudi uvozno odvisni, zato bomo morali skrbeti, da bo izvozno-uvozna bilanca pokrita.

Izvozno-uvozno bilanco prikazujemo v naslednji tabeli:

	1983	1986	1987	1988
IZVOZ	24.618	26.476	26.904	26.904
UVOZ	23.120	24.942	25.279	25.279
SALDO ±	+1.498	+1.534	+1.625	+1.625
STOP. POKR. %	106,3	106,1	106,4	106,4

	1989	1990	2000
IZVOZ	26.904	27.000	27.500
UVOZ	25.279	25.300	25.500
SALDO ±	+1.625	+1.700	+2.000
STOP. POKR. %	106,4	106,7	107,8

Iz tabele je razvidno, da se bo v skladu z dinamiko proizvodnje povečal tudi izvoz naših proizvodov. Bistveno pri realizaciji izvozno-uvozne bilance je povečanje stopnje pokrivanja uvoza z izvozom.

5. STRATEŠKE USMERITVE

Osnovna strategija razvoja železarnje je v dinamičnem investiranju v naslednje proizvodnje:

- povečanje kapacitet jekla v jeklarni,
- valjancev v valjarni II,
- vlečenega, brušenega in luščenega jekla,
- valjev, ulitkov,
- sklopov,
- proizvodnjo traktorjev z dopolnilnim programom.

Iz navedenega sledi, da bo investicijska dejavnost, ki je že izvedena, je v teku in bo v prihodnosti realizirana skoraj v vseh TOZD, razen v livarni I, vplivala na povečanje fizičnega obsega proizvodnje. V livarni I je sicer načrtovano znižanje obsega proizvodnje od 23.472 ton v letu 1983 na 10.100 ton v letu 2000, vendar pa bo prišlo tudi do prestrukturiranja proizvodnje v bolj kvalitetne in tehnološko ter tehnično zahtevne proizvode in opustitev proizvodnje kokil. Investicijska politika bo naravnana v smeri, da vso razpoložljivo amortizacijo plasiramo za enostavno in del razširjene reprodukcije.

Vse investicijske učinke bomo morali v prihodnosti še bolje ovrednotiti kot je bil to slučaj do sedaj. Zavedati se namreč moramo, da so samo učinkovite investicije gonilna sila razvoja v prihodnosti. V okviru investicijske politike bomo veliko pozornost posvečali novim izdelkom na podlagi domačega znanja oziroma še zlasti naših inovatorjev in racionalizatorjev.

Novo organizacijo in eventuelne integracije bomo pospeševali in razvijali v skladu s potrebami teorije in prakse sodobne organizacije. V perspektivi bomo izvajali tudi ti. dezinvesticije oziroma opuščanje določenih vrst proizvodov po katerih se bo povpraševanje tako znižalo, da bo ogrožena ekonomičnost, rentabilnost ter akumulativnost poslovanja. To še zlasti velja za proizvodnjo kokil ter zmanjševanje deleža litine in jekel navadnih kvalitet.

Proizvodnjo bomo usmerjali v vedno bolj tehnološko in kapitalno intenzivne proizvodnje. Ob tem bomo sledili najnovejšim dosežkom znanosti in tehnike ter tehnologije.

Na podlagi tega bomo proizvodnjo v elektroplavžu usmerili na specialne vrste grodlja, še zlasti po zmanjšanju oz. opustitvi proizvodnje kokil. Bistvenega povečanja skupne proizvodnje ne načrtujemo in sicer le za 2000 ton oziroma od 48.000 na 50.000 ton v letu 2000. Povečali bomo proizvodnjo nodularnega grodlja SGN kvalitete.

Z izgradnjo investicije v povečanje zmogljivosti jeklarnje in valjarne se bo povečala proizvodnja jekla na 220.000 ton. Danes program proizvodnje jekel obsega okrog 80 različnih kvalitet konstrukcijskih ogljikovih in nizkolegiranih jekel za avtomobilsko, kovaško in strojno industrijo ter gradbeništvo. Iz leta v leto smo povečevali in bomo tudi v prihodnje delež kvalitetnih in plemenitih ogljikovih jekel, kvalitetnih legiranih in vzmetnih jekel in plemenitih nizkolegiranih jekel. Lastna proizvodnja oziroma manjša nabavna odvisnost bo omogočala kvalitetnejšo usmeritev. Predvideno povečanje proizvodnje bo možno doseči z izgradnjo druge naprave za kontinuirno vlitvanje jekla z večjimi preseki gredic, ter z uvedbo izvenpečne tehnologije. Vzporedno s povečanjem zmogljivosti jeklarnje se bo povečala kapaciteta valjarne II. Reverzorno duo ogrodje z dovodno valjčnico, obračalnimi pripomočki z armaturo in avtomatiko bo omogočalo prevaljanje gredic z večjim presekom. Na reverzirnem duo ogrodju bo možno prek procesnega računalnika izvajati različne dimenzije in oblike glede na potrebe valjanja. Kapacitete valjarne II se bodo povečale od 108.000 ton v letu 1986 na 165.000 ton v letu 1990 oziroma 2000 ali za 57.000 ton. Povečali bomo tudi proizvodnjo v valjarni I in sicer od 30.000 ton v letu 1986 na 35.000 ton v letu 1990 oz. 2000. Proizvodni program bo usmerjen v povečanje deleža vseh vrst specialnih profilov.

Proizvodnja jeklovleka bo usmerjena na različno kvaliteto in dimenzije (okroglo, ploščato, šesterokotno) vlečenega, brušenega in luščenega jekla. Kapacitete bomo povečali od 18.000 ton v letu 1986 na 22.000 ton v letu 1990 oziroma 25.000 ton v letu 2000.

V livarni valjev, kokil in metalurške litine se bomo usmerili v opuščanje proizvodnje kokil in sicer od 8.700 ton v letu 1986 na 7.300 ton v letu 1990 oziroma 1.200 ton v letu 2000. Zmanjšala se bo tudi proizvodnja metalurške litine od 3.200 ton v letu 1986 na 2.600 ton v letu 1990 oz. 2000. Bistveno bomo povečali proizvodnjo strojne litine in sicer od 1.600 ton v letu 1986 na 2.500 ton v letu 1990.

Največji porast proizvodnje načrtujemo za valje od 3.500 ton v letu 1986 na 4.700 v letu 1990 oziroma 5.800 ton v letu 2000. Istočasno predvidevamo novo tehnologijo izdelave valjev na podlagi centrifugalnega ulivanja s čimer bomo dosegli naslednje prednosti: doseganje višjih trdot, homogenizacijo metalurške strukture, centričnost delovnih plasti, večji izplen ter manjšo porabo ferolegur. Skupna proizvodnja v livarni I se bo zmanjšala od 17.000 ton v letu 1986 na 10.100 ton v letu 2000.

V livarni strojne litine načrtujemo bistveno povečanje proizvodnje in sicer od 8.500 ton v letu 1986 na 10.500 ton v letu 1990 oz. 15.000 ton v letu 2000. V proizvodnem programu bomo opuščali navadne vrste litine za strojno industrijo. Vse bolj pa bomo povečevali proizvodnjo nodularne in valikularne litine za tirna, cestna vozila in traktorje ter ostalih vlačilcev. V okviru teh dveh litin pa se bomo še posebej usmerili na proizvodnjo litine za hidravliko. Uvedba avtomatske formarske linije bo omogočala večjo količino, še zlasti pa kvaliteto litine, ob tem pa se bo bistveno zmanjšal izmeček.

Proizvodnja v mehanski obdelavi bo sledila proizvodnji livarne I. V letu 1986 načrtujemo 1.300 ton v letu 1990 3.000 ton in leta 2000 4.000 ton. Poleg obdelave valjev in litine načrtujemo še proizvodnjo različnih sklopov oz. strojnih elementov.

Proizvodnja bo usmerjena v izdelavo takih strojev in opreme pri kateri bomo lahko uporabili sedanje znanje pri izdelavi valjev, ulitkov in vseh kvalitet jekel, sklopov in podsklopov za doseg proizvodov višje stopnje predelave.

Proizvodnjo traktorjev bistveno ne nameravamo povečati in sicer od 6.000 v letu 1986 na 8.000 v letu 1990 oz. 2000. Vse bolj se bomo usmerjali v kooperacijo predvsem z domačimi partnerji z namenom, da izboljšamo oskrbo s strojnimi in rezervnimi deli ter izboljšamo tehnične lastnosti traktorja kot je delna sinhronizacija menjalnika, povečanje učinkovitosti zavornega sistema, hidravlični volan, izpopolnjen prednji most s pogonom, boljši izkoristek vlečne sile ipd. Hkrati s tem pa težimo k vedno večji nacionalizaciji izdelave traktorja. Poleg sedanjih tipov traktorjev načrtujemo še traktorje z večjo močjo.

Zavedamo se, da bo enkrat domači trg zasičen, zato je še toliko pomembneje da izboljšamo tehnične karakteristike traktorjev in s tem postanemo konkurenčni tudi na inozemskem trgu.

Skladno z navedenim razvojem tehnologije in proizvodov proizvodnih TOZD, bo potrebno krepiti materialne in razvojne možnosti za vse TOZD skupnega pomena, ki bodo zagotavljali realizacijo načrtovanih ciljev delovne organizacije kot celote. Sodobnejša oprema in naprave v proizvodnem procesu bodo zahtevale spremenjen in dopolnjen pristop vzdrževanja, energetike, transporta in kontrole kakovosti. Vsebinski namen dejavnosti posameznih funkcij TOZD skupnega pomena bo sestavni del vsakega razvojnega programa proizvodnih TOZD.

Pomembno področje, ki ga bomo širili je informatika. V ta namen načrtujemo nakup nove računalniške opreme, ki bo omogočala realizacijo računalniško podprtega informacijskega sistema. Ta informacijski sistem bo omogočil:

– kvalitetnejše in hitrejšje poslovne odločitve, smotrnejše izkoriščanje proizvodnih kapacitet, zmanjšanje zastojev, spremljanje poslovnih dogodkov posameznih TOZD in DO, vodenje materialnega poslovanja in večjo povezanost z DO znotraj SOZD Slovenskih železarn.

Nov računalniški sistem bo še dodatno opremljen s terminali ali video-display-i, ki so vhodno-izhodne enote računalniškega sistema in se uporabljajo za vnos ali prikaz določenih podatkov oziroma rezultatov posameznih obdelav.

Z nabavo sodobne računalniške opreme je izpolnjen eden od pogojev za uvedbo interaktivnega informacijskega sistema. Drugi pogoj je kvalitetna kadrovska ojačitev in pravočasno izobraževanje vseh kadrov, tako računalnikarjev kakor ostalih uporabnikov v poslovnem procesu.

Učinki naložbe v zamenjavo računalniške opreme oziroma realizacijo računalniško podprtega informacijskega sistema se kažejo v povečevanju produktivnosti, ter ekonomičnosti in rentabilnosti poslovanja. To pa pomeni, da bo naložba omogočila bolj učinkovito delovanje vseh obstoječih poslovnih funkcij.

V proizvodni dejavnosti bomo povečevali produktivnost in ekonomičnost s širjenjem procesnih računalnikov. S procesnim računalnikom smo že danes bistveno znižali materialne stroške v jeklarni. V prihodnosti, ko bo procesni računalnik vodil proizvodnjo še v nekaterih ostalih TOZD, pa bodo prihranki še znatno večji. V livarskem kompleksu, kjer so v brusilnici pogoji dela izredno težki, bomo postopoma začeli uvajati robote in ostalo avtomatiko in s tem razbremenili delavce najtežjih fizičnih del in nalog.

Prodajo bo bolj kot doslej morala spremljati raziskava prodajnega tržišča, tako domačega kot tujega. Na tuje trge se bomo usmerjali na vsa tri dosedanja področja in sicer: zahodne države, vzhodne države (SEV) in države v razvoju (DVR).

Glede nabavne politike je nujno večjo skrb posvečati vse večji nabavi na domačem trgu, da bi bil uvoz čim nižji in seveda tako ugodnejša stopnja pokrivanja uvoza z izvozom, vendar ne v škodo kvalitete. Z ozirom na vse večji padec ekonomičnosti poslovanja, ki jo med ostalimi faktorji povzročajo tudi vse dražje nabavne komponente, je nujna še v večji meri raziskava nabavnega trga.

Za realizacijo vseh temeljnih poslovnih funkcij je bistvenega pomena ustrezna kadrovska politika. V širšem jugoslovanskem prostoru gre za velik razkorak med zahtevano in dejansko izobrazbo. To je še posebej izrazito v Sloveniji, saj zaostajamo po izobrazbeni strukturi za jugoslovanskim povprečjem. Jugoslavija pa zaostaja za razvitimi državami. Jasno je, da se tudi v Železarni srečujemo z enakimi problemi. V letu 1983 je bilo znatno preveč delavcev s I. in II. stopnjo strokovne izobrazbe in sicer jih je v skupni strukturi 27,7 % in jih ima kar 130,6 % naustrezno kvalifikacijo. S III. stopnjo strokovne izobrazbe jih je bilo zastopanih 22,5 %, ob tem pa jih ni imelo ustrezno izobrazbo 14,2 %. Delavci s IV. stopnjo strokovne izobrazbe so bili zastopani 30,5 %, vendar pa jih je le 65,4 % imelo zahtevano strokovno izobrazbo, ki je eden od pogojev za uspešno opravljanje del in nalog. S V. stopnjo strokovne izobrazbe oziroma s srednjo šolo je bilo zaposlenih 14,7 % delavcev ali 14,8 % jih je imelo previsoko izobrazbo z ozirom na zahtevano glede na dela in naloge, ki jih opravljajo. S VI. stopnjo strokovne izobrazbe ali višjo šolo je bilo zaposlenih 2,7 % delavcev, po zahtevnosti del in nalog, ki jih opravljajo pa bi morali biti zastopani s 5,0 %. Samo 54,8 % delavcev je imelo zahtevano izobrazbo. Še slabše je stanje pri VII. stopnji strokovne izobrazbe ali končano visoko šolo oz. fakulteto. S to izobrazbo je bilo zastopanih 1,8 % delavcev, glede na razvid del in nalog pa se zahteva 3,8 % zastopnost. Le 46,7 % delavcev je imelo ustrezno ali zahtevano strokovno izobrazbo. Za realizacijo dolgoročnih usmeritev so zelo pomembni kadri. Potrebne kadre pa ne moremo imeti brez ustrezne in dolgoročno usmerjene kadrovske politike, ki mora predvideti dolgoročne potrebe po kadrih in projektirati načine zagotavljanja teh potreb. Napreovali bomo le, če bomo osvojili razvojno intenzivno in tehnološko zahtevnejšo proizvodnjo. Proces izboljšanja se mora pričeti že sedaj. Kadrovska struktura se bo morala izboljšati pri kadrih IV. stopnje strokovne izobrazbe tj. srednja poklicna šola, kjer je že sedaj deficit. Sedanja 30 % zastopnost v skupnem številu zaposlenih bi se morala povečati vsaj na 45 %. Drugi del izboljšanja strukture pa bo moral zajeti višje in visokošolske kadre. Predvsem bo potrebno povečati zastopnost visokošolskih kadrov, kjer bi dolgoročno morali preiti iz 2 % na najmanj 4 % zastopnost. Predvsem bomo morali povečati število znanstveno raziskovalnih kadrov. Višješolski kader je sedaj zastopan s 3 %, z izboljšanjem izobrazbene strukture pa bi morali povečati zastopnost na 5 %. Pri delavcih s srednjo šolo sedaj ni primanjkljaja temveč dejansko obstaja višek. Iz tega razloga v prihodnosti te strukture ne bomo povečali v kolikor bomo imeli na razpolago dovolj delavcev z višjo in visoko izobrazbo.

Iz omenjenih dejstev lahko ugotovimo, da stanje ni dobro, še posebno če vemo, da je znanje ključ razvoja in napredka. Poleg tega pa je že danes ugotovljeno, da je razvojno-raziskovalno delo koncentrirano v razvitih državah. Približno 1/3 svetovnega prebivalstva razvitih držav razpolaga kar z 91 % vseh raziskovalcev. Na drugi strani pa avtomatizacija in robotizacija sprošča ca. 40 % delovne sile. Vse te ljudi pa bo potrebno zaposliti v vse bolj razvijajoči se informatiki. V okviru te je tudi pri nas potrebno s pospešenim tempom širiti procesni tip proizvodnje na podlagi poslovnih in procesnih računalnikov, ter mikroprocesorjev (procesing).

Pred usmerjenim izobraževanjem je zelo odgovorna naloga, da realizira cilje, ki si jih je ta sistem ob ustanovitvi postavil in sicer da bo sistem izobraževanja učinkovitejši kot je bil dosedanj. Sedanje usmerjene šole morajo izobraževati za potrebe jutrišnjega dne, ker znanje hitro zastara. Te cilje pa bo mogoče doseči tudi na ta način, da bolj kot doslej omogočimo šolajoči mladini da se ukvarja z računalništvom.

Zaradi zaostrenih pogojev gospodarjenja bo potrebno še v večji meri kot doslej vlagati napore za doseg še višje stopnje samofinanciranja.

Vse viške finančnih sredstev je treba plasirati tja, kjer bodo dajali največje učinke, ki bodo v skladu z družbenimi interesi. Iz tega razloga je potrebna mobilna finančna politika, ki istočasno stalno spremlja učinke lastnih in najetih finančnih sredstev.

Dohodek ali novoustvarjena vrednost je tista ekonomska kategorija, ki je v veliki meri odvisna od produktivnosti in kvalitete dela. Visok dohodek bo možno doseči, če bomo dosegali visoko realizacijo na podlagi večje produktivnosti in še zlasti kvalitete proizvodov in storitev. Na drugi strani pa bo potrebno zmanjševati materialne stroške oz. odhodke, da dosežemo večjo ekonomičnost poslovanja. Delitev čistega dohodka za osebne dohodke bo morala biti bolj stimulativna, kar pomeni, da bo mogoče doseči večji napredek le s stimulativnejšim nagrajevanjem. Dobro plačati te tiste delavce, ki veliko ustvarijo in ne nadaljevati politiko uravnolovke. Na ta način bo mogoče doseči tudi optimalno prerazporeditev čistega dohodka za akumulacijo, kot virom enostavne in še zlasti razširjene reprodukcije.

Posebno pozornost bo potrebno posvetiti razvojno-raziskovalnemu delu, saj je sedanjí delež sredstev za raziskave in razvoj v ustvarjenemu dohodku izredno nizek in ne bo zagotavljal izvedbo načrtovanih programov.

6. ZAKLJUČEK

Z dolgoročnimi usmeritvami se začenja oblikovati podoba Železarne Štore v letu 2000. Iz analize poslovanja in predvidevanja sprememb smo ugotovili, kje se danes nahajamo in kakšne spremembe lahko pričakujemo. V ciljih poslovanja je opredeljen količinski in asortimanski vidik proizvodnje ter izvozno-uvozna bilanca. V poglavju strateške usmeritve pa je dan poudarek investicijski politiki in usmeritvi posameznih temeljnih poslovnih funkcij. Ob tem je za proizvodno funkcijo značilno, da se bo fizičen obseg skupne proizvodnje do leta 2000 pomembno povečal in sicer za 159.000 ton ali 43,5 % napram letu 1984. Glavni delež povečanja odpade na proizvodnjo konti gredic v jeklarni in sicer za 91.500 ton ali 71,2 % napram letu 1984.

Rast fizičnega obsega proizvodnje pa bo nenehno spremljala večja kvaliteta asortimana in modernizacija tehnologije. Za realizacijo načrtovane proizvodnje je nujna učinkovita nabavna, prodajna, kadrovska in finančna poslovna funkcija. Za realizacijo oz. večjo učinkovitost vseh temeljnih poslovnih funkcij pa je izredno pomembna informatika. V ta namen načrtujemo nakup nove računalniške opreme, ki bo omogočala realizacijo računalniško podprtega informacijskega sistema. Učinki tega sistema se bodo odražali v povečanju produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti poslovanja.

V proizvodno funkcijo bomo uvajali procesne računalnike in robotiko. Pričakujemo, da bodo prihranki na materialnih stroških in razbremenitev najtežjih fizičnih del v popolnosti ekonomsko in socialno upravičili uvedbo procesne informatike, avtomatike in robotizacije. Permanentno bomo morali raziskovati nabavni in prodajni trg ter skrbeti za učinkovito kadrovsko in finančno politiko. Posledica usklajenega delovanja poslovnih funkcij bo višji realni dohodek, kot temeljni motiv gospodarjenja.

Realna rast dohodka pa bo garant rasti realnih osebnih dohodkov in ostale skupne, splošne ter osebne porabe, ki se mora odražati v dvigu osebnega in družbenega standarda.

Ob upoštevanju, da se bo v prihodnjih letih menjala problematika poslovanja ocenjujemo, da bodo ključno odprta vprašanja na katera moramo iskati odgovor naslednja:

- perspektiva proizvodnje surovega železa je vprašljiva zaradi vse slabše tehnične kondicije TH peči, ki bi bila v stanju brez večjih vlaganj obratovati še največ deset let in visokih stroškov za elektroenergijo;
- po opustitvi proizvodnje kokil zaradi načrtovane uvedbe konti naprave na Jesenicah in Ravnah se bi za izpad kapacitet uvedel dopolnilni program, katerega delno že opredeljuje povečanje proizvodnje valjev na podlagi tehnologije centrifugalnega ulivanja. V skupnem konceptu z Livarno strojne litine in Mehansko obdelavo se načrtuje proizvodnja ulitkov za nadaljnjo stopnjo predelave v obliki sestavov, orodij in eventualnih delov investicijske opreme;
- v količinski meri izvajati finalizacijo proizvodov v Livarni strojne litine zaradi neuskkljenosti oziroma nedodelanosti programov kovinskopredelovalne industrije;
- perspektiva Tovarne traktorjev je odvisna od oblike in vsebine nadaljnega kooperacijskega sodelovanja s firmo FIAT in domačimi kooperanti oz. dobavitelji sestavnih delov;
- razvoj proizvodnje rezervnih delov, orodij in materialov za vzdrževanje za skupne potrebe SOZD SZ;
- izboljšanje kadrovske strukture;
- integriranje in organiziranje.